

Комунальний заклад «ЗАПОРІЗЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ЦЕНТР ТУРИЗМУ І
КРАЄЗНАВСТВА УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ» Запорізької обласної ради.
Приморський відділ

З В І Т

**про гірський туристський
спортивний похід 1 категорії складності
по ЗАХІДНОМУ КАВКАЗУ
здійснений з 12 серпня по 25 серпня 2012 року**

Маршрутна книжка №55/12-П

Керівник групи **Микалюк Світлана Миколаївна**
Адреса керівника: м. Приморськ, Запорізької області

Заступник керівника **Микалюк Віктор Олександрович**
Адреса заступника керівника: м. Приморськ, Запорізької області

Маршрутно-кваліфікаційна комісія розглянула звіт і вважає, що похід може бути зарахований усім учасникам і керівнику _____ категорії складності

Звіт використовувати в _____

П Р И М О Р С Ь К 2012

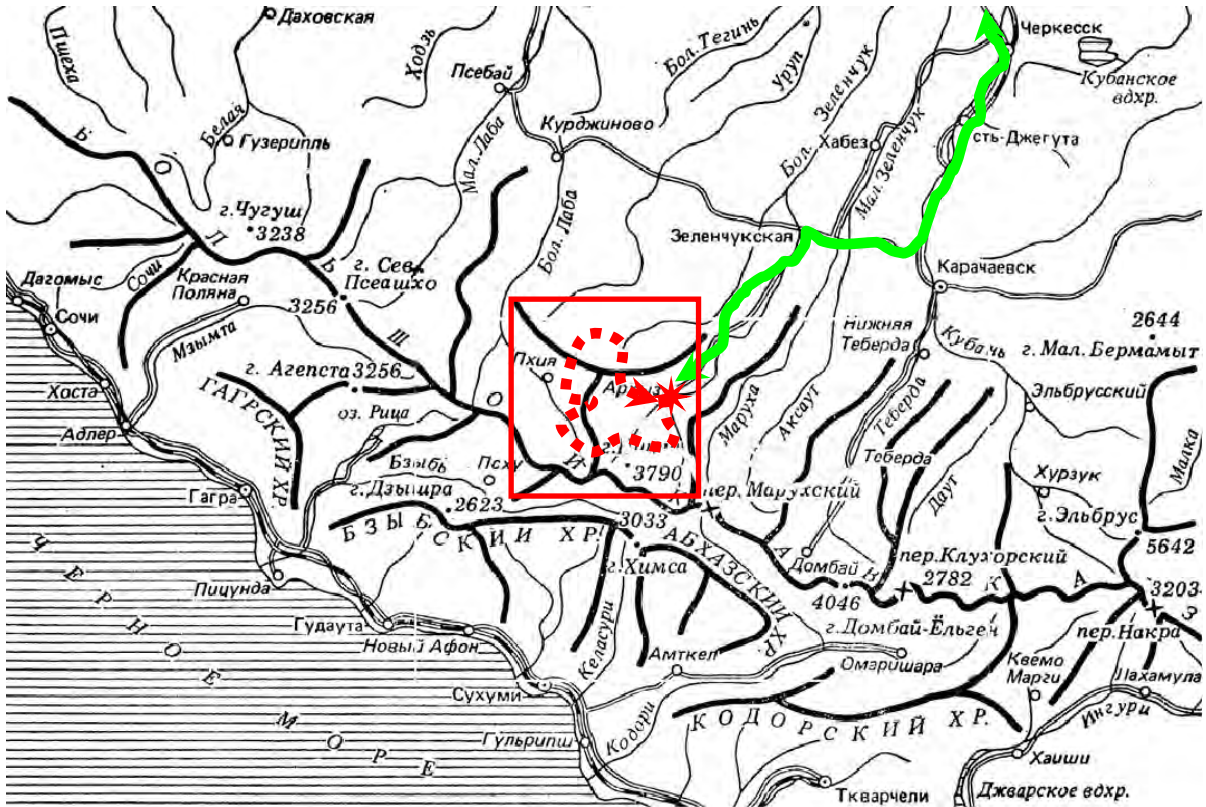
З М І С Т

1. <u>Довідкові дані про туристський спортивний похід:</u>	
• вид туризму;	3
• категорія складності походу;	3
• район походу;	3
• строки проведення походу;	3
• докладна нитка маршруту;	3
• довжина активної частини маршруту;	3
• тривалість походу;	3
• аварійні і запасні варіанти виходу з маршруту;	3
• назва і шифр МКК, яка дала дозвіл на проведення подорожі;	3
• оглядова карта маршруту;	4
• дані про учасників.	5
2. <u>Відомості про район подорожі</u>	7
<i>Підготувала Микалюк Людмила</i>	
3. <u>Графік руху та технічний опис маршруту:</u>	
• графік руху;	8
• технічний опис проходження маршруту	10
3. <u>Картографічний матеріал</u>	
• робоча карта	30
• висотна діаграма	31
<i>Підготував Барно Павло</i>	
4. <u>Фотографії</u>	32
<i>Підготував Микалюк Павло</i>	
5. <u>Краєзнавчі спостереження.</u>	63
<i>Підготувала Микалюк Людмила.</i>	
6. <u>Підсумки, висновки і рекомендації</u>	70
7. <u>Додатки:</u>	
7.1 списки особистого і колективного спорядження;	72
7.2 склад аптечки і ремонтного набору;	73
7.3 список продуктів і раціон харчування;	74
<i>Підготувала Килимиста Тетяна</i>	
7.4 кошторис затрат;	77
7.5 записки з перевалів	78
7.6 зразки документів	81
7.7 популяризація туризму та здорового образу життя у ЗМІ;	
<i>Підготував Земляной Ярослав</i>	84
7.8 список літератури.	85

1. Довідкові дані про туристський спортивний похід

Вид туризму	гірський.
Категорія складності походу	перша.
Район походу	Західний Кавказ, Карачаєво-Черкеська республіка, Росія: долини річок Софія, Псиш, Біла, Дукка, Речепста, хребет Абашира-Ахуба
Строки проведення походу	з 12 серпня по 25 серпня 2012 року, активна частина з 13 серпня по 24 серпня 2012 року.
Докладна нитка маршруту	Приморськ – Маріуполь – Архиз – Льодова ферма – пер.Софійське Сідло (н/к) – Софійські водоспади – р.Ак-Айри – пер.Іркіз(1А) – пер.Караджаш(1А) – р.Біла – пер.Айюлю(1А) – р.Речепста – пер.Речепста(1А) – пер.Кяфар(н/к) – пер.Агур(1А) - пер.Федосєєва(1А) - Архиз - Маріуполь – Приморськ
Довжина активної частини	106,5 км.
Тривалість походу	14 днів, з яких: активна частина – 10 днів; днювань - 1 день; під'їзд – 2 дні і 1 резервний день.
Аварійні та запасні варіанти	аварійні сходи в долини річок Софія, Псиш, Архиз і далі в селище Архиз.
Назва та шифр МКК	Розгляд документів та дозвіл на проведення подорожі дала МКК Запорізького обласного центру туризму і краєзнавства учнівської молоді, шифр 108-01-30210000

Оглядова карта маршруту

Умовні позначення:

- - район походу
- - шляхи під'їзду та від'їзду
- - нитка маршруту
- - місце початку та закінчення маршруту

Фото1 Початок маршруту: Група в селищі Архиз, турбаза Аланія.

Фото 64 Кінець маршруту: Група в селищі Архиз, базар.

Дані про учасників походу

№	П.І.П	Рік нар.	Місце роботи	Обов'язки в групі	Дом. адреса	Тур.підготовка
1.	Микалюк Світлана Миколаївна	06.08.1970	ЗОЦТКУМ, кер.гурт.	керівник	м. Приморськ	З.Кавказ III/у/к
2.	Микалюк Віктор Олександрович	04.08.1968	МНС, нач.кар.	заступник кер.	м. Приморськ	З.Кавказ III/у
3.	Микалюк Людмила	09.04.1997	ЗОШ №2 9 клас	літописець	м. Приморськ	З.Кавказ III/у
4.	Онищенко Анастасія	26.08.1997	ЗОШ №2 9 клас	літописець	м. Приморськ	Карпати II/у
5.	Килимиста Тетяна	03.02.1997	ліцей 9Б клас	завгосп	м. Приморськ	Карпати II/у
6.	Шпортюк Ілона	07.11.1997	ЗОШ №2 8 клас	медик	м. Приморськ	Крим 2 ст./у
7.	Барно Павло	29.01.1996	ліцей 9А клас	ремонтник	м. Приморськ	Карпати II/у
8.	Микалюк Павло	13.08.1995	ЗОШ №2 11 клас	фотограф	м. Приморськ	З.Кавказ III/у
9.	Земляний Ярослав	17.05.1996	ліцей 9Б клас	костровий	м. Приморськ	Карпати II/у
10.	Микалюк Ганна	25.10.1993	Запорізьке музучилище, 3 курс	хронометрист	м. Приморськ	З.Кавказ III/у

2. Відомості про район подорожі.

Кавказ – гірська система, що проходить вздовж кордону Європи і Азії у межах Росії, Азербайджану і Грузії. Наш маршрут проходить по Західній частині Кавказьких гір на території Карачаєво-Черкеської республіки Росії в районі селища Архиз. Район подорожі в значній частині являє собою лісисте середньогір'я. Характерною особливістю Західного Кавказу є співіснування пишних лісів по долинам і схилам гір з островерхими піками і баштами вершин, покритих снігом. Багато льодовиків тут сходять майже до кордону лісу. В вироблених стародавніми льодовиками кам'яних чашах знаходиться безліч прозорих синіх і зелених озер в оправі альпійських луків, скель і осипів. Особливість клімату – висока вологість. Найбільша кількість опадів приходить на південні схили. Висота снігової лінії на західному Кавказі від 2090 - 3100м. Нитка маршруту прокладена по долинам трьох великих річок: Софія, Псиш, Архиз, а також гірським хребтом Абишира-Ахуба. Хребет Абишира-Ахуба – чудовий оглядовий пункт – тягнеться, паралельно головному Кавказькому хребту, зі сходу на захід кілометрів на 30. Не має ні чітко виражених вершин, ні глибоких сідловин, проте славиться своїми чудовими чисельними озерами. Чабани досить влучно називають хребет Абишира-Ахубу півнячим гребенем.

Західний Кавказ – найстаріший і добре вивчений район гірського туризму. Проте хребет Абишира-Ахуба почав активно відвідуватися туристами тільки в останні часи. В районі Західного Кавказу здебільшого здійснюють походи I – III категорії складності. Короткі під'їзди, майже по всім ущелинам є автомобільні дороги. В верхів'ях долин і на пасовиськах по хребтам є стежки. В горах Великого Кавказу проходять державні кордони. Для здійснення подорожей в прикордонних зонах треба мати відповідний дозвіл прикордонних служб. Долини річок Софія, Псиш, Біла, Дукка належать до прикордонної зони.

В горах Західного Кавказу багато пам'ятників історії. На луках чисельні сліди давнього пастушества – останки кошів, загонів; вздовж стародавніх торгових шляхів протягнулися ланцюжки розвалин середньовікових фортець і храмів, головним чином аланських часів і періоду розквіту Апсилії, ряд місць пов'язаних з перебуванням на Кавказі видатних діячів культури. Гірські перевали зберігають свідоцтва про Велику Вітчизняну війну. Меморіальний комплекс, присвячений Великій Вітчизняній війні, ми відвідали на Софійських галявинах. Мобільний зв'язок на маршруті майже завжди відсутній.

2. Графік руху і технічний опис маршруту.

2.1 Графік руху.

Дні путі	дата	Відрізок маршруту	відста нь	Ходовий час	Перешкоди	Погода
1.	13.08.2012	с.Архиз – Софійські галявини	6 км	2 год.05хв.	-	Зранку дощ, мінлива хмарність, т 25 ⁰ .
2.	14.08.2012	Софійські галявини – пер.Софійське Сідло(н/к) – Софійські водоспади – р.Ак-Айри	16 км	6 год.50хв.	Підйом на пер.Софійське Сідло, переправа через Софійські водоспади, переправа р.Софія по колоді.	Хмарно, ввечері невеличкий дощ т 20 ⁰ С.
3.	15.08.2012	р.Ак-Айри - пер.Іркіз(1А) – пер.Караджаш(1А) – Кратерне озеро	11 км	5 год.25хв.	Підйом і спуск з пер. Іркіз і Караджаш, рух крупним осипом і сніжником.	Хмарно, ввечері дощ з градом, туман, т 17 ⁰ С.
4.	16.08.2012	Кратерне озеро – долина р.Псиш	8 км	5 год.00хв.	Траверс схилу. Крутий спуск висячою долиною і лісом	Похмуро, вдень сильний дощ, т 17 ⁰ .
5.	17.08.2012	Долина р.Псиш – долина р.Біла	4 км	2 год.05хв.	Переправа через річки Псиш і Аманауз.	Мінлива хмарність. Т 16 ⁰ С.
6.	18.08.2012	Дньовка	-	-		Сонячно. Т 14 ⁰ –25 ⁰ С.
7.	19.08.2012	р.Біла – пер.Айюлю(1А) – оз.Семицвітне	14 км	6 год.50хв.	Підйом на пер.Айюлю, спуск крупним осипом.	Тимчасовий дощ т 12 ⁰ С.
8.	20.08.2012	Оз.Семицвітне – долина р.Речепста	15 км	3 год.50хв.	Переправа через р.Мала Дукка.	Зранку сонячно, з обіду дощ т 10 ⁰ С.
9.	21.08.2012	р.Речепста – пер.Речепста(1А) – оз.Глибоке	10 км	6 год.45хв.	Підйом на пер.Речепста.	Ясно, сонячно. Т -1 ⁰ – 22 ⁰ С.
10.	22.08.2012	Оз.Глибоке – оз.Кяфар – пер.Кафяр(н/к) – р.Кяфар-Агур	10,5 км	7 год.10хв.	Підйом на пер.Кяфар, рух крупним осипом долиною річки Кяфар-Агур	Сонячно, сильний вітер. Т 5 ⁰ –28 ⁰
11.	23.08.2012	р.Кяфар-Агур – пер.Агур(1А) – пер.Федосеєва(1А)– Лунна галявина	8 км	3 год.45хв.	Підйом на пер.Агур, спуск з пер.Федосеєва.	Ясно. Сонячно. Т -3 ⁰ – 20 ⁰ С.
12.	24.08.2012	Лунна галявина – с.Архиз	4 км	3 год.10хв.	Будівництво і розбудова дороги вздовж р.Архиз.	Сонячно. Т 18 ⁰ С.

Всього:

пішки

106,5 км.

2.2 Технічний опис проходження маршруту.

Перший день маршруту – 13.08.2012

Ділянка маршруту: с.Архиз – Софійські галявини

Перепад висот - 110 м., підйом - 110 м

Ходовий час – 2 год.05хв.

Відстань – 6 км.

Виконавши всі формальності, пов'язані з оформленням документації, а саме: отримавши дозвіл в Черкеську на проходження прикордонною зоною, відправивши СМС повідомлення в МКК КЗ «ЗОЦТКУМ» ЗОР і ставши на облік в рятувальній службі МНС Росії, близько другої години дня виходимо на маршрут. Від турбази Аланія **Фото 1** йдемо дорогою в західному напрямку вздовж селища Архиз. Проходимо біля місцевого базару, далі, праворуч від дороги, завод, який виготовляє газовану воду. Виходимо за село. Потроху дорога повертає на південь і йде вздовж річки Архиз її лівим берегом, через 40 хвилин підходимо до великої нової будівлі прикордонної застави. Далі йдемо цією ж дорогою вздовж р. Архиз в південно-західному напрямку до мосту через р. Архиз (Мостова галявина). Тут дороги розходяться: одна йде вниз до річки і далі на Софійські галявини, а друга прямує далі лівим берегом річки Архиз. Переходимо річку Архиз по мосту і за 15 –20 хвилин виходимо на Софійські галявини. Тут багато торгівців. Домовляємось за транспорт, щоб відправити закидку на річку Білу і встановлюємо табір. Тут улюблене місце відпочинку місцевого населення і не тільки, тому дрова відшукати на схилах важко, але торговці подбали і про це, при бажанні дрова на Софійських галявинах можна купувати.

**СХЕМА ФОТОЗЙОМКИ
ДЕНЬ 1**

Другий день маршруту – 14.08.2012

Ділянка маршруту: Софійські галявини – пер.Софійське Сідло(н/к) – Софійські водоспади – р.Ак-Айри

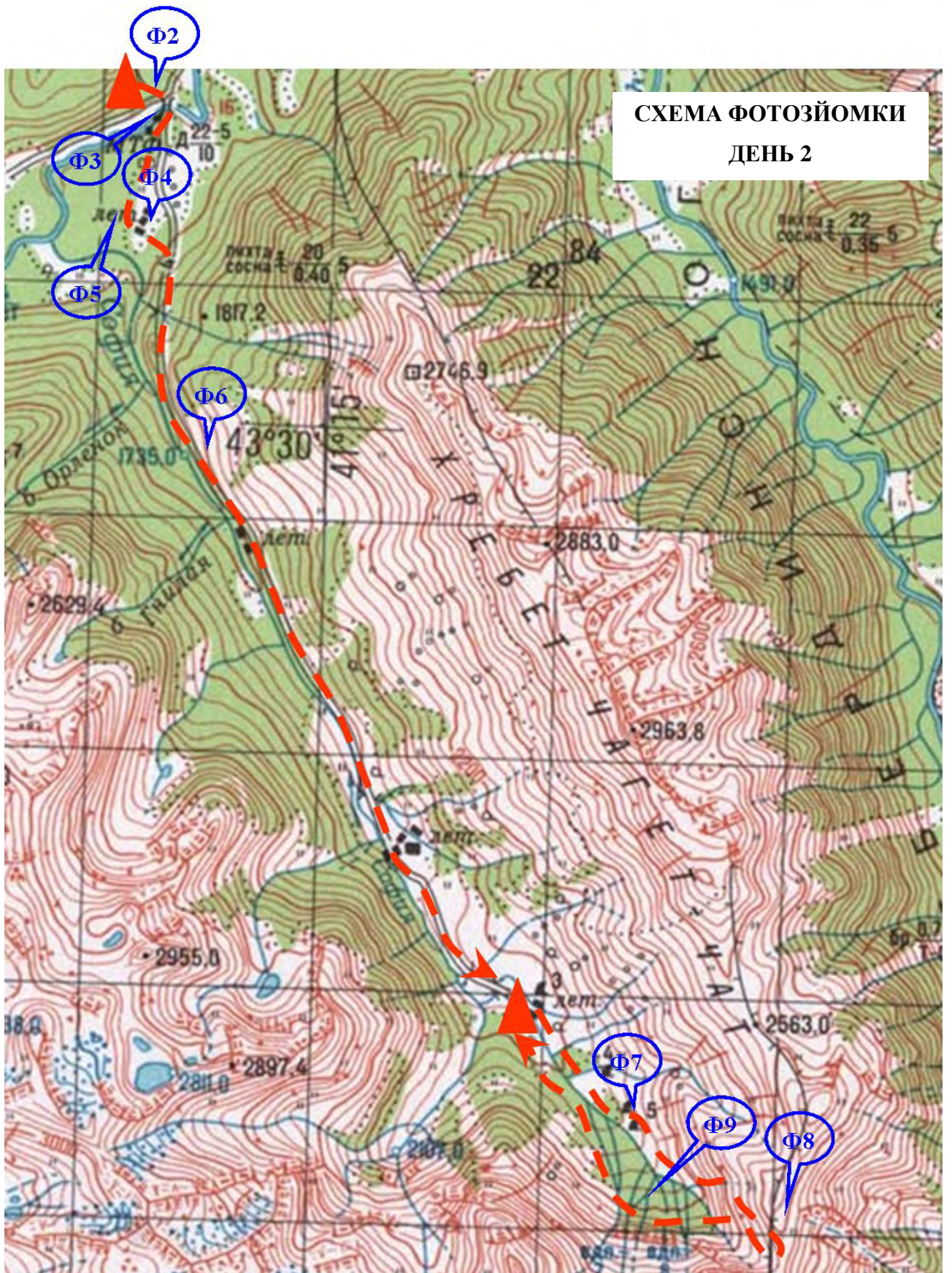
Перепад висот - 1700 м., підйом - 1045 м. спуск – 655 м.

Ходовий час – 6 год. 50 хв.

Відстань – 16 км.

Добре відпочивши з дороги виходимо на маршрут о 10 годині ранку. **Фото2** Переходимо міст через річку Псиш **Фото 3**, відвідуємо меморіальний комплекс захисникам Кавказу **Фото 4**. З кургану, на якому розташована стелла, гарний краєвид на Софійські галявини **Фото 5**. Далі продовжуємо наш шлях в верхів'я Софійської долини. Від меморіалу в Софійську долину йде чимало доріг. Деякі з них ведуть до баз відпочинку, деякі перетинаючи річку Софію піднімаються на хребет до перевалу Орльонок. Ми вибираємо саму ліву стежку на правому березі Софії і поволі піднімаємося в гору, прямуємо ґрунтовою дорогою, що йде лісом в південному напрямку $A=160^0$ і все вище піднімається над річкою. **Фото 6** Дві з половиною години потрібно, щоб дістатися від Софійських галявин до Льодової ферми на правому березі річки Софії. Піднявшись трохи вище, до торгових палаток, лишаємо в торговців свої речі і здійснюємо сходження на перевал Софійське Сідло.

Перевал Софійське Сідло **Фото 7** замикає Софійську долину і не виходить з поля зору на протязі всього підйому. Піднімаємося по стежці, яка повільно набирає висоту правим берегом Софії в південно-східному напрямку. Праворуч від нас близиться громада гори Софії з бірюзовим Софійським льодовиком, який обривається над непідступною стіною скель з великою кількістю водоспадів. Стежка чітка до самого перевалу, проте погода трохи псується і ми не маємо можливості помилуватися краєвидом Софійської долини **Фото8**. Спускаючись з перевалу Софійське Сідло проходимо середнім осипом вліво, під скелі. Тут є стежка, яка проходить біля самої непідступної стіни скель з якої падають ці чудові Софійські водоспади, **Фото9**, кожен з яких має свій неповторний вигляд і свій характер. Після останнього водоспаду стежка березовим криволіссям сходить вниз до ріки Софії. Забираємо в торговців свої речі і пройшовши ще 10 хвилин, стаємо на ночівлю на галявині, неподалік від річки Ак-Айри.

Третій день маршруту – 15.08.2012

Ділянка маршруту: р.Ак-Айри - пер.Іркіз(1А) –
пер.Караджаш(1А) – Кратерне озеро

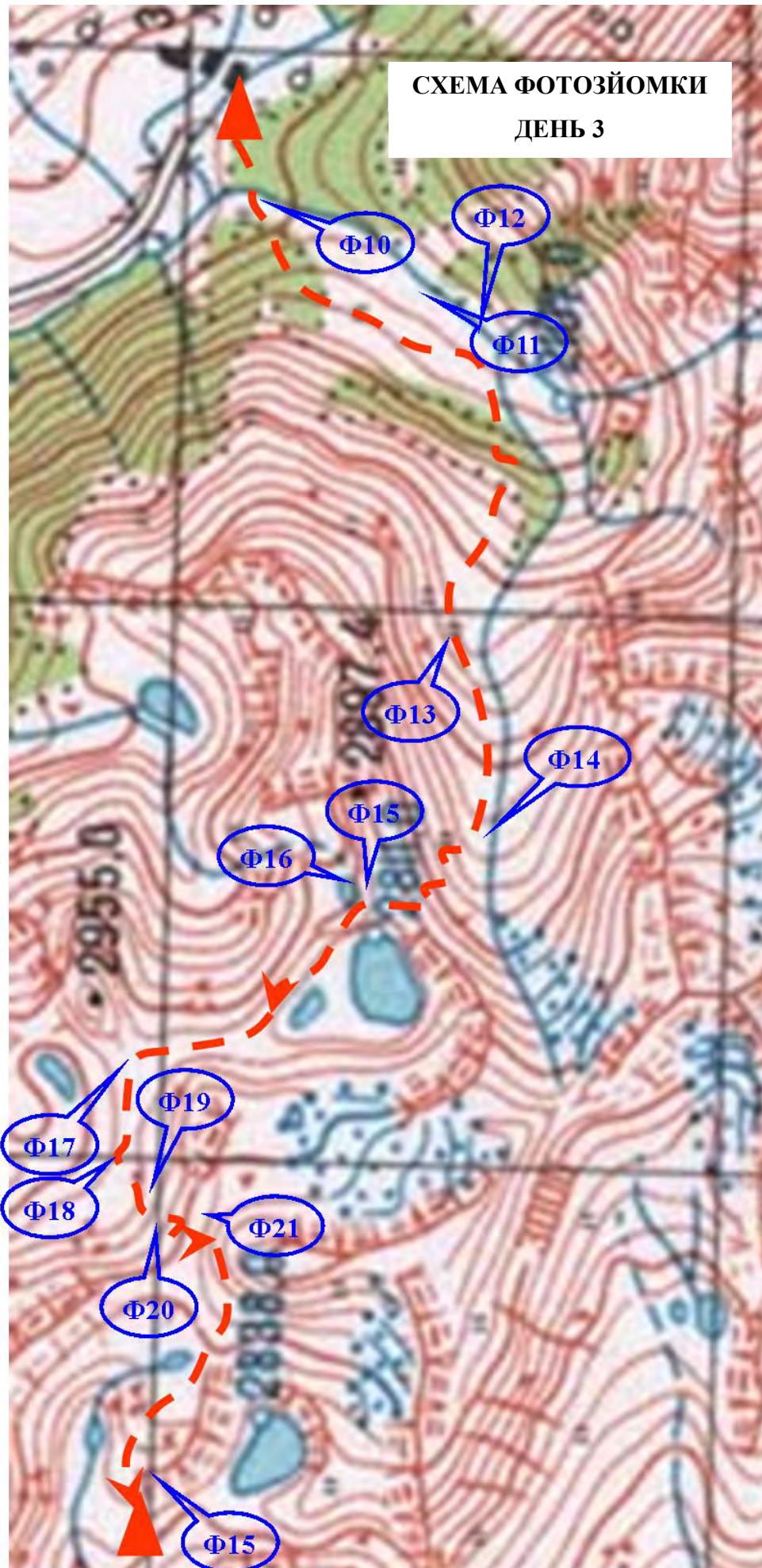
Перепад висот -1330 м., підйом -1180 м., спуск –150м.

Ходовий час – 5 год. 25хв.

Відстань – 11 км.

Підйом на перевал Іркіз починаємо з переправи річки Ак-Айри на її лівий берег по колоді. **Фото 10.** Далі невеликий підйом піхтовим ліском і попереду відкривається трав'яниста ущелина Ак-Айри. **Фото 11.** Зліва – крута скеля з водоспадом, попереду – водоспад Ак-Айри. Трохи не доходячи до нього повертаємо на захід. Стежка йде круто вгору вздовж струмка, що становить третій виток Ак-Айри. **Фото 12.** Виходимо на майданчик з високою травою між великих глиб. Проходимо ще 15 – 20 хвилин до старих морен, тут біля останнього струмка є місце для ночівлі. В самому верху ущелини видно сідловину перевалу Столичний, який веде в долину Псиша. Перевал Іркіз знаходиться значно ближче, праворуч, біля невеликого пірамідального піка. Піднімаємося на перевал Іркіз спочатку середнім осипом, **Фото 13,** а далі по дуже крутому трав'янистому схилу. **Фото 14.** І перед нами відкривається зовсім несподівана панорама цирку з чудовим бірюзовим озером. **Фото 15** Яке розмістилося зовсім поруч – в 10 хвиликах спуску з перевалу, **Фото 16** це середнє Софійське озеро. Трохи далі за ним витягнулося вздовж моренного валу верхнє Софійське озеро. А на одну сходинку нижче від середнього озера розташувалося нижнє Софійське озеро. Середнє і верхнє озера обходимо праворуч біля самої води і через гребінь потрапляємо в інший цирк, в задній стіні якого добре видно широку сідловину перевалу Караджаш. Рухаємося лівим бортом цирку спочатку по великому осипу. **Фото 17.** А далі перетинаємо сніжник **Фото 18.** Підйому на перевал більш нічого не перешкоджає, але в цьому місці поки не видно чіткої стежки **Фото 19,** вона стає добре помітною перед самим перевалом **Фото 20.** Останні кроки крутого зльоту і ми виходимо на перевал Караджаш. **Фото 21** З перевалу в бік Софійської долини видно четверте озеро, що по формі нагадує кому. В бік долини Псиша – праворуч в хребті перевал Орльонок, а під самим перевалом Караджаш теж є невеличке озеро. Від перевалу Іркіз до перевалу Караджаш півтори години ходу. Починаємо спуск з Караджашу в західному напрямку по середньому осипу. Озеро лишається ліворуч від нас. Через 40 хвилин, обійшовши моренний вал зліва, виходимо на великий трав'янистий майданчик. В цьому місці є місця для стоянок. **Фото 22.** Розбиваємо табір. Якщо піднятися ліворуч на моренний вал, можна побачити чудове Кратерне озеро.

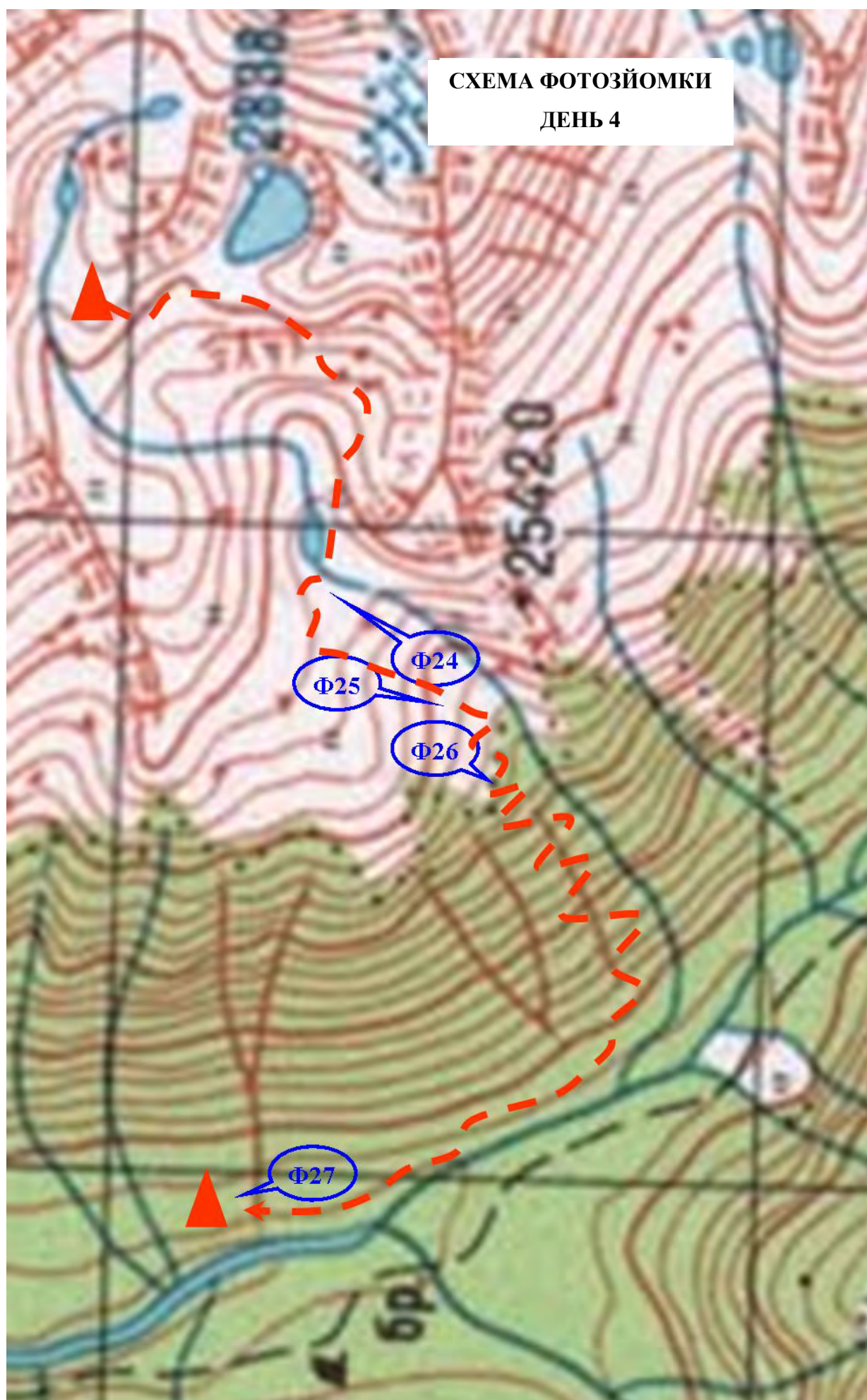
СХЕМА ФОТОЗЙОМКИ
ДЕНЬ 3

Четвертий день маршруту – 16.08.2012
Ділянка маршруту: Кратерне озеро – долина р.Псиш
Перепад висот - 1280м., спуск –1280м.
Ходовий час – 5 год. 00хв.
Відстань – 8 км.

З місця ночівлі чудовий краєвид на гору Пшиш. **Фото 23** В цьому місці багато різних стежок, які можуть легко збити з курсу. Треба йти на південь, висячу долинку під Кратерним озером, далі - під скелі і спускатися вздовж струмка до озера. Нижче озера переходимо на правий схил **Фото 24**. Стежка йде траверсом схилу. Перед лісом треба спуститися майже до самого струмка. **Фото 25** Далі стежка йде хвойним лісом круто вниз, **Фото 26** серпантинном сходить в долину річки Псиш. Спуск лісом, в південно-західному напрямку, триває близько години. Потім стежкою, правим берегом Псиша, в північному напрямку рухаємося ще годину і підходимо до мосту через річку Псиш. Переправитися по мосту нам не довелося, бо навесні міст змило повінню. Повертаємося на 10 хвилин назад до великої галявини з будиночком, **Фото 27** вибираємо найвищі міста для наметів і стаємо на ночівлю. Дощ йде до самого ранку.

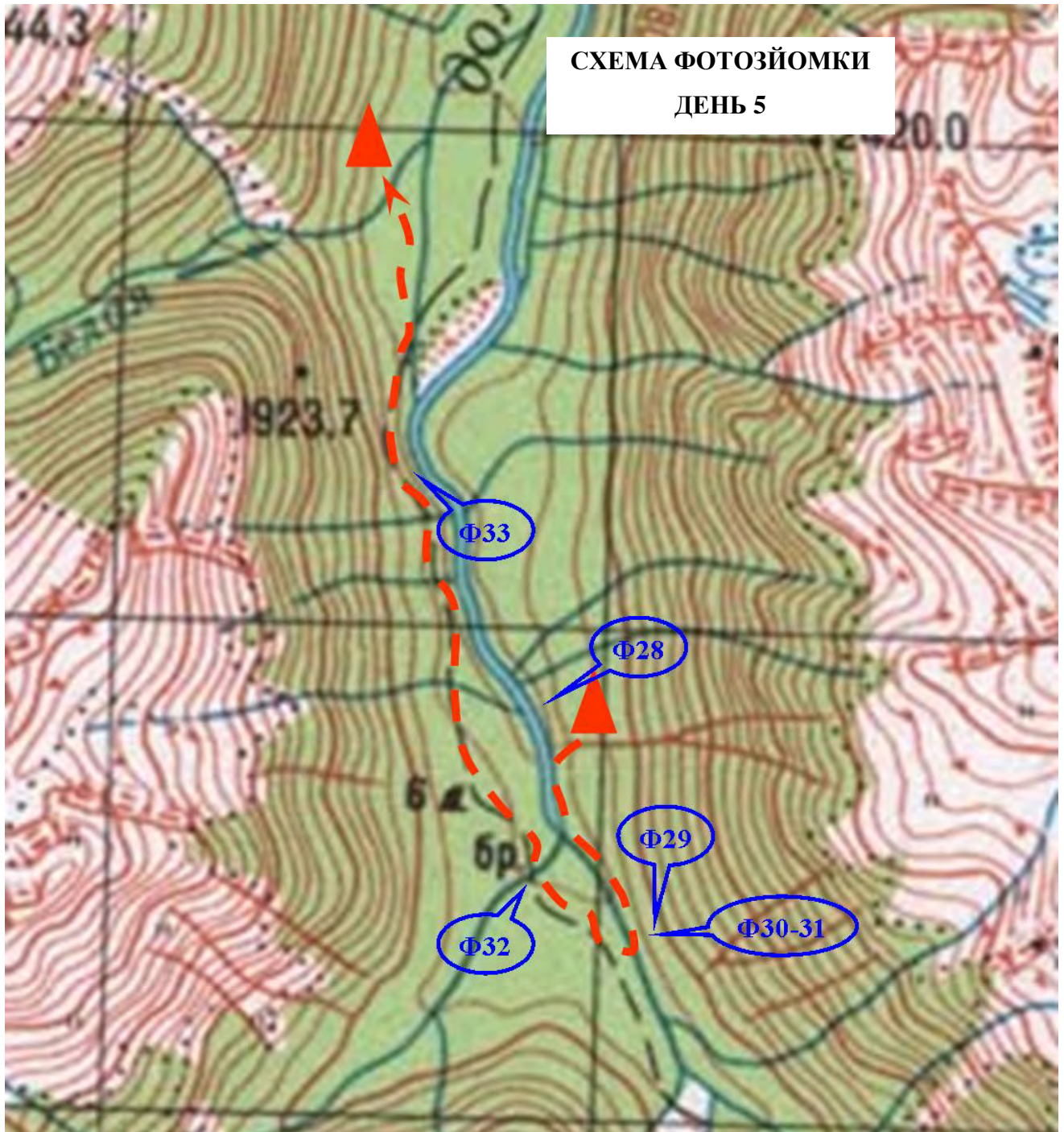
СХЕМА ФОТОЗЙОМКИ
ДЕНЬ 4

П'ятий день маршруту – 17.08.2012
Ділянка маршруту: Долина р.Псиш – долина р.Біла
Перепад висот - 50м., спуск –50м.
Ходовий час – 2 год. 05хв.
Відстань – 4 км.

Виходимо на берег річки Псиш і прямуємо в верхів'я долини біля самісінької води, видивляючись зручне місце для організації переправи через річку Псиш. Таке місце ми знаходимо метрів на 200 вище місця впадіння річки Аманауз в Псиш. В цьому місці річка Псиш розбивається на декілька рукавів, більшу частину яких можна долати вбхід і лише через неширокий (до 10 метрів) основний потік необхідно будувати переправу. Чисельні колоди в цьому місці свідчать про те, що ми не перші, хто спробував будувати переправу через Псиш у цьому місці, але всі ці переправи були змиті потоком. Починаємо рубити колоди і вкладати їх через потік. **Фото 29** Дуже сильна течія в цьому місті змиває колоди одну за одною і лише четверта наша спроба увінчалась успіхом. **Фото 30** По цій колоді Павло Микалюк зі страховкою переправляється на лівий берег Псиша. На березі рубає ще одне дерево, ці дві колоди ми зв'язуємо і наводимо перильну мотузку, яку кріпимо на цільовому березі до дерева, а з другої сторони за величезну колоду, що лежить вздовж течії. Далі вся група дуже хутко переправляється зі своїми речами на лівий берег Псиша. **Фото 31** Наша переправа теж протримається не довго, річка швидко підмиває берег і він зсувається у воду.

Далі на нашому шляху ще одна серйозна перешкода – річка Аманауз. Нам довелося недалеко від зливу річок знайти місце де Аманауз розбивається на декілька потоків. Від островка до островка ми переходимо ці потоки вбхід **Фото 32** і лише останній, найглибший потік, переходимо по величезній колоді, яку хтось поклав до нас. Щасливі виходимо на добре протоптану ґрунтову дорогу, що йде лівим берегом річки Псиш і прямуємо в південному напрямку до річки Білої. Ще раз маємо можливість подивитися, але вже з іншого боку, на знівечений повинню пішохідний міст через річку Псиш. **Фото 28** Лишається всього декілька кілометрів до річки Білої, але Псиш знову дивує нас своєю несподіваною появою на тому місці де раніше проходила дорога. Цього разу ми здираємося на лівий схил і траверсом пробиваємо собі дорогу в чагарниках обходячи річку Псиш. **Фото 33** До прикордонної застави на Білій добралися тільки о п'ятій годині вечора, пройшли процедуру перевірки документів і за кілометр від застави в долині річки Білої розбиваємо табір. Тут проводимо і весь наступний день - дньовка.

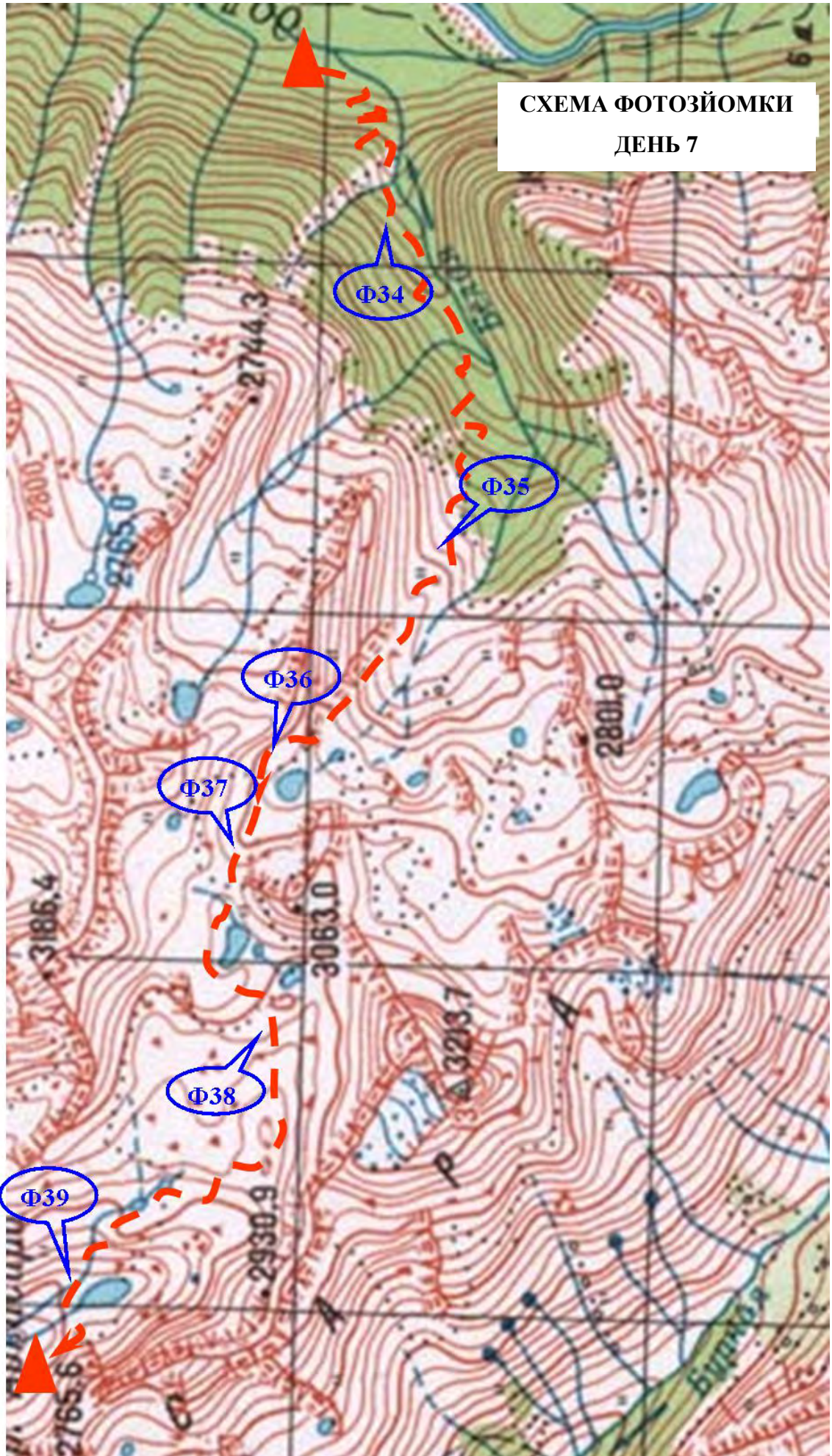

Сьомий день маршруту – 19.08.2012
Ділянка шляху: р.Біла – пер.Айюлю(1А) – оз.Семицвітне.
Перепад висот - 1680м., підйом - 1220м., спуск –460 м.
Ходовий час – 6 год. 50 хв.
Відстань – 14 км.

Дощ перешкодив нашому ранньому виходу на маршрут. Виходимо о 10³⁰
Хвилин п'ять рухаємося по ґрунтовій дорозі лівим берегом Білої в південно-західному напрямку, далі від величезного тура промаркованого червоним кольором починаємо підйом на схил по стежці. Ще можна піднятися в висячу долину річки Білої прямуючи стежкою понад самою річкою Білою вздовж водоспаду. Через 45 хвилин підйому ці стежки сходяться на схилі значно вище річки Білої. Ще годину піднімаємося висячою долиною праворуч від Білої в верхів'я річки. **Фото 34** Далі стежка повертає на захід, а потім і на північний-захід. Виходимо з лісу і прямуємо відкритим місцем **Фото 35**. На південь відкривається панорама гір Дорбун і Пшиш. Далі ще півтори години крутого підйому на схил в північно-західному напрямку і виходимо до озера Білоріченського. Від озера до перевалу Айюлю ще півгодини. перевал добре видно, підйом не крутий спочатку по великій морені і перед самим перевалом хвилин 5 по невеличкому сніжнику. **Фото 36** На підйомі, близько третьої години дня, як за розкладом, починається сильний дощ з градом. Годину — півтори переживаємо негоду під тентом. На перевал виходимо о 17 годині **Фото 37**. Спускаємося з перевалу прямо на озеро, що розташоване під перевалом. Обминаємо його з правої сторони. За цим озером ще одне, тут стоять туристи. Дуже холодно, пронизливий вітер не дає навіть встояти. Проходимо між двома цими озерами, перетинаємо невеличкий хребет ліворуч і опиняємося в кам'яному кулуарі. **Фото 38** Кругом немає нічого живого, жодної травинки саме каміння і скелі. Кам'яна стежка маркована турами і йде в північно-західному напрямку петляючи між камінням і численними озерами. Так ми сходимо до самого великого і самого гарного Семицвітнього озера **Фото 39**. Неподалік від озера є рівні майданчики для стоянки. Дров тут ще немає. Готувати їжу треба на газу, або можна назбирати можевеловий сушняк чи сухі рододендрони вони тут ростуть у великій кількості. Тут значно тепліше і затишно, але знову починається ливень. Ми ледь встигли розбити табір по сухому.

СХЕМА ФОТОЗЙОМКИ

ДЕНЬ 7

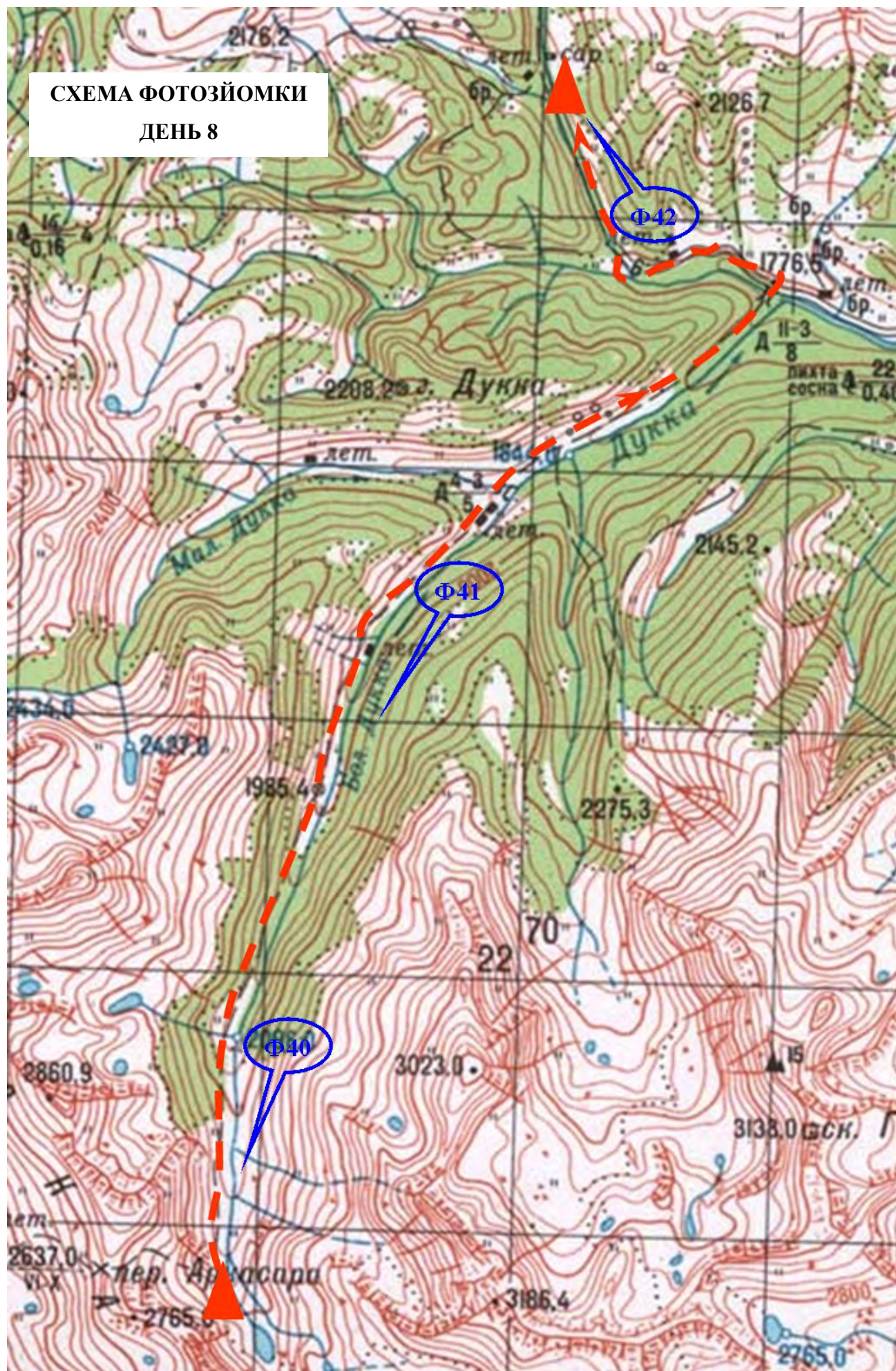

Восьмий день маршруту –20.08.2012
Ділянка шляху: Оз.Семицвітне – долина р.Речепста
Перепад висот - 760 м., підйом - 100м., спуск –660м.
Ходовий час – 3 год.50хв.
Відстань – 15 км.

Прямуємо весь час лівим берегом Великої Дукки аж до самої річки Архиз **Фото 40 - 41.** Погода добра, тепла і сонячна. Стежка чітка, тому йдемо дуже швидко з невеличкими привалами. В районі зливу річок Велика і Мала Дукка перетинаємо річку Мала Дукка вбхід. Будівлі колишньої ферми тут майже зруйновані. Трохи згодом перетнувши річку Дукка по мосту, трохи пошкодженому повінню, виходимо в долину річки Архиз, праворуч на невеличкому бугрі в хвойному лісочку є чудові місця для стоянки. Весь шлях від Семицвітнього озера до річки Архиз займає трохи більше трьох годин чистого ходового часу.

Ми переходимо річку Архиз по мосту і повертаємо в західному напрямку прямуючи по ґрунтовій дорозі в верхів'я річки Архиз до її лівого притока річки Речепста. Обідня злива починається за розкладом, її ми, як за звичай, переживаємо під тентом трохи не дійшовши до річки Речепста. Табір розбиваємо в долині річки Речепста в місті де в Речепсту впадає її правий приток. **Фото 42.** Тут є чудові місця для стоянки, якщо переправитися на правий берег річки по мосту.

СХЕМА ФОТОЗЙОМКИ
ДЕНЬ 8

Дев'ятий день маршруту – 21.08.2012
Ділянка шляху: р.Речепста – пер.Речепста(1А) – оз.Глибоке
Перепад висот - 1270м., підйом -930м., спуск –300м.
Ходовий час – 6 год.45хв.
Відстань – 10 км.

Ще готуючись до походу ми з'ясували, що для підйому на перевал Речепста можливі два варіанта: підніматися лівим берегом річки Речепста до її повороту на захід і далі по схилу сходити на перевал, або переправитися на правий берег річки Речепста в районі її першого правого притоку, а далі піднявшись на схил йти траверсом схилу до місця де річка Речепста повертає на захід. На місці з'ясувалося, що гарна стежка по лівому берегу річки Речепста в районі її першого правого притоку стає ледь помітною і далі зовсім зникає, а от на схил, що розташований західніше Речепсти веде дуже крута, але чітка стежка. Отож піднімаємося на схил. **Фото 42.** Набравши висоту стежка виходить на літній кош. В цьому місті треба бути дуже обережним, бо тут безліч стежок, що йдуть траверсом. Орієнтуючись треба пам'ятати, що ми не повинні втрачати річку Речепсту з поля зору і повинні дійти до місця її повороту на захід. Траверсувавши схил таким чином спускаємося до річки Речепста, переходимо її на лівий берег і починаємо підйом по схилу на перевал Речепста. Знайти чітку стежку на перевал не можливо, тому припинивши всі спроби починаємо підйом тим шляхом, що здається нам найлогічнішим. **Фото 43.** Погода сонячна, широку сідловину перевалу добре видно. Підйом по схилу на перевал триває дві с половиною години. **Фото 44.** За перевалом нас чека сюрприз - перші два неперевершені озера хребта Абишира-Ахуба **Фото 45.** Спускаємося до них, пройшовши між озер обходимо нижнє озеро з правої сторони **Фото 46.** і по чіткій стежці спускаємося до озера Глибокого, що заховалося між скель. Спуск до озера крутий і кам'янистий **Фото 47.** Табір розбиваємо на рівному майданчику біля озера **Фото 48.** Спуск з перевалу Речепста до озера Глибокого займає трохи менше години. Холодно, сильний вітер, вночі мороз.

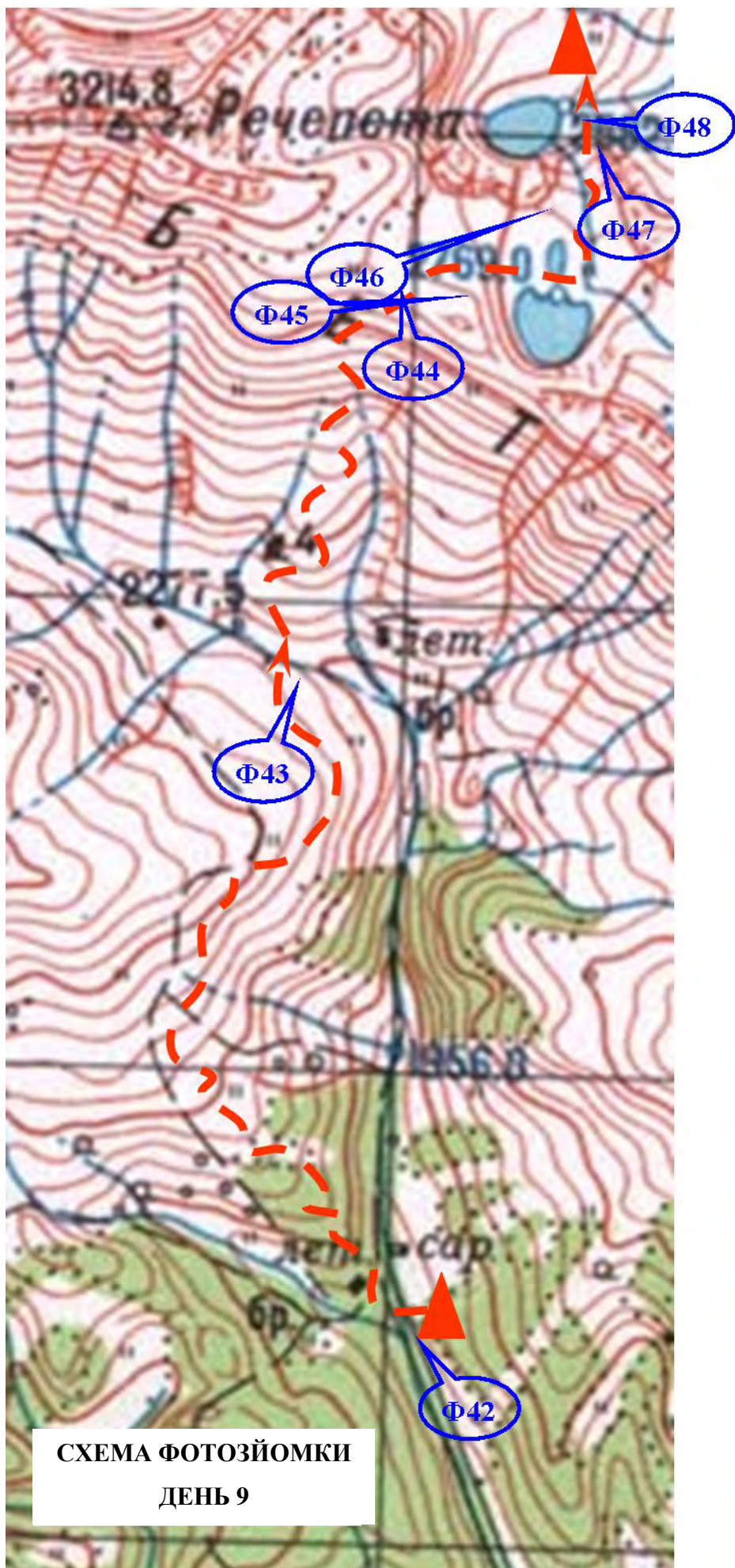
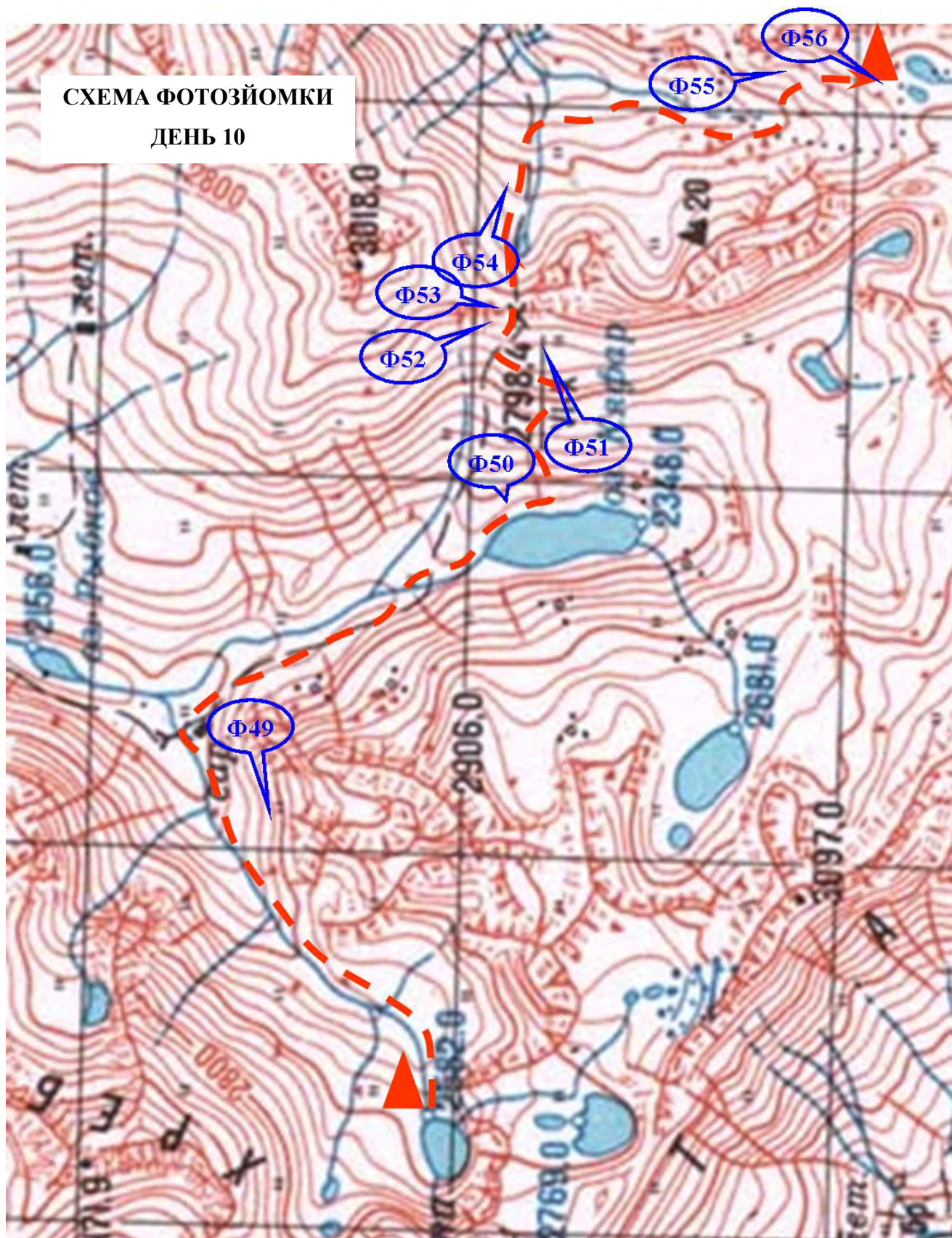

СХЕМА ФОТОЗЙОМКИ
ДЕНЬ 9

Десятий день маршруту – 22.08.2012
Ділянка шляху: Оз.Глибоке – оз.Кяфар –
пер.Кафяр(н/к) – р.Кяфар-Агур.
Перепад висот - 1220м., підйом - 630м., спуск –590м.
Ходовий час – 7 год. 10 хв.
Відрізок шляху – 10,5 км.

Спуск від озера Глибокого до озера Рибного йде по чіткій стежці в північно-східному напрямку, правим берегом струмка, що виходить з озера Глибокого. Спуск займає годину часу. **Фото 49.** З цього місця добре видно перевал Кяфар, що розташований в хребті на сході лівіше скелі, яка нагадує спину дракона. Бачити всю скелю перешкоджає жандарм, який знаходиться ближче до нас. Трохи не доходячи до озера Рибного повертаємо по стежці на схід в напрямку цього жандарму. Піднімаємося на схил, і обійшовши жандарм праворуч, виходимо до струмка, що витікає з озера Кяфар. Переправляємося через струмок вброд і вздовж нього виходимо до найбільшого озера хребта Абишира-Ахуба – озера Кяфар. **Фото 50.** З озера перевал Кяфар здається зовсім близьким, але до нього ще дві години ходу. **Фото 51.** Чіткої стежки на перевал немає, вона з'являється перед самим перевалом. **Фото 52.** і йде траверсом до перевалу Кяфар **Фото 53.** З перевалу в бік долини Кяфар-Агур відкривається панорама на незвичайно білі скелі. Спуск з перевалу не крутий, трав'янистий не більше півгодини. **Фото 54** Спустившись в долину річки Кяфар-Агур повертаємо в ущелину на південь і рухаємося струмком до скель, які знизу здавалися неприступними. Але вони добре обходяться ліворуч по стежці промаркованій турами. **Фото 55.** На стоянку стаємо біля чудового озера. **Фото 56.** Погода ясна, вночі мороз до -5⁰С.

СХЕМА ФОТОЗЙОМКИ
ДЕНЬ 10

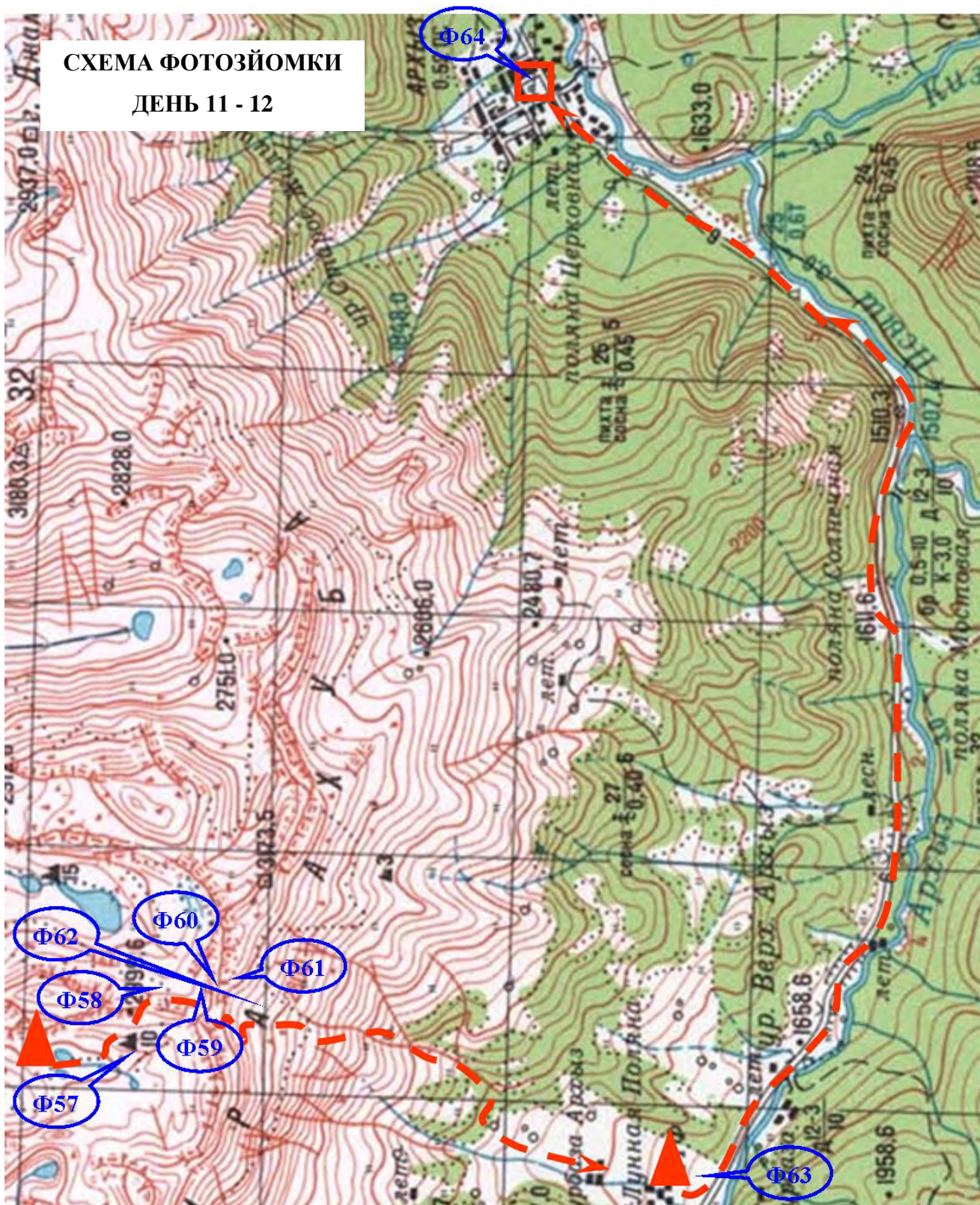
Одинадцятий день маршруту – 23.08.2012
Ділянка шляху: р.Кяфар-Агур – пер.Агур(1А)
– пер.Федосеєва(1А)– Лунна галявина.
Перепад висот - 1710 м., підйом - 460м., спуск –1250м.
Ходовий час – 3 год. 45 хв.
Відрізок шляху – 8 км.

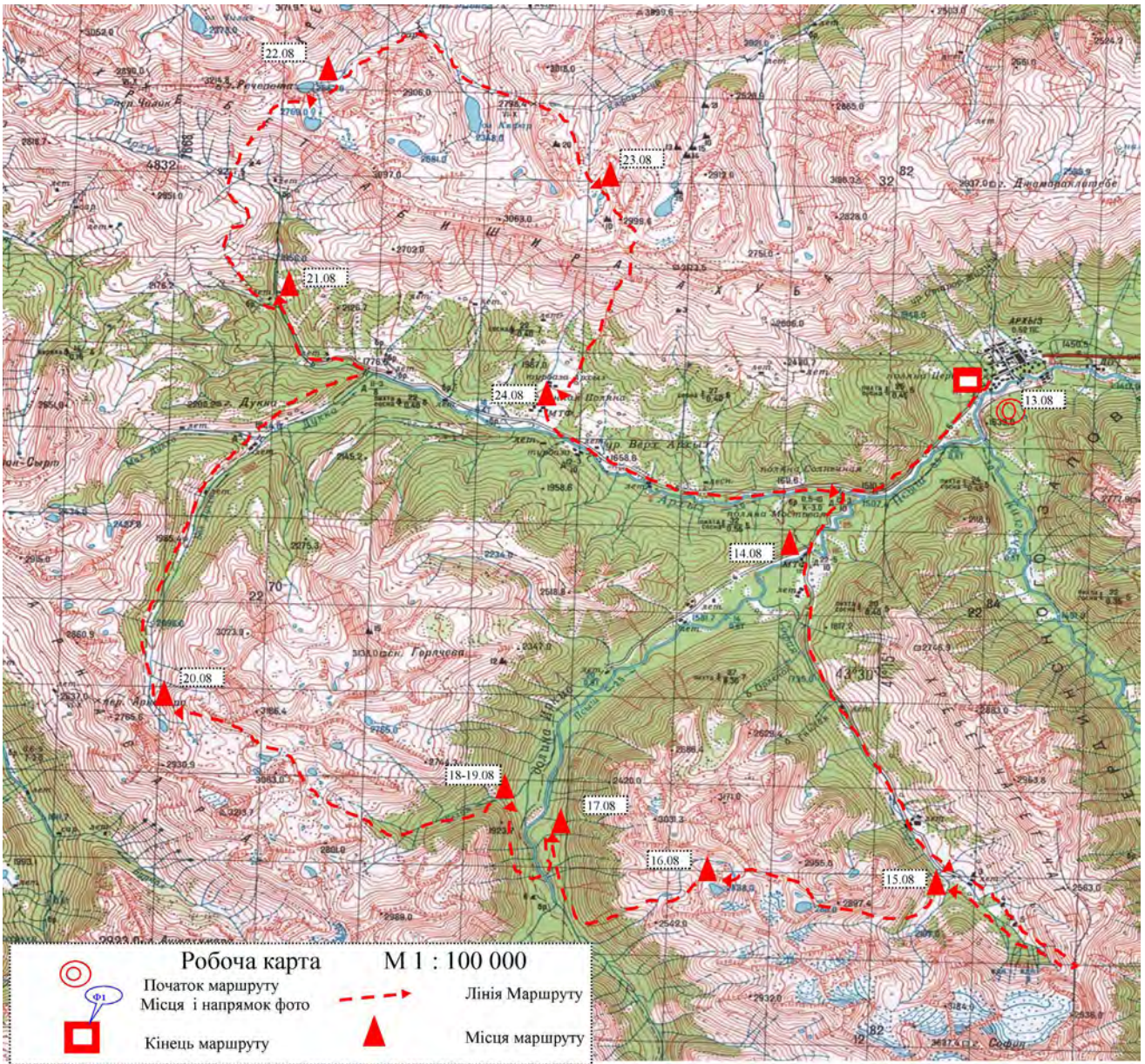
Обійшовши озеро праворуч **Фото 57** рухаємося мореною в південно-східному напрямку до перевалу Агур. Сходження на перевал з місця стоянки займає 50 хвилин часу, на підйом веде чітка стежка. З перевалу Агур до перевалу Федосеєва 15 хвилин ходу траверсом. **Фото 58.** На сході від перевалу Федосеєва - пік Деннінга – чудовий оглядовий майданчик. **Фото 59** З самого перевалу теж добре видно гряди гір Головного Кавказького хребта. Спуск з перевалу спочатку дуже крутий і йде дрібним осипом в південно-західному напрямку **Фото 60.** Далі серпантинном сходить до трав'янистого схилу. **Фото 61.** Трав'янистим схилом треба спускатися чітко на південь до зони лісу. На схилі чіткої стежки не помітно, проте добре видно кінцевий пункт спуску – Лунну галявину. **Фото 62** По лісі до галявини йде чітка стежка. Весь спуск з перевалу займає дві з половиною години. На Лунній галявині є чудові місця для стоянки, але не треба близько підходити до дороги бо тут ведеться будівництво **Фото 63.**

Дванадцятий день маршруту – 24.08.2012
Ділянка шляху: Лунна галявина – с.Архиз.
Перепад висот - 280 м., спуск –280м.
Ходовий час – 3 год. 10 хв.
Відрізок шляху – 4 км.

Шлях від Лунної галявини до Мостової галявини йде лівим берегом річки Архиз ґрунтовою дорогою. Тут не лишилося жодного метру де б не велося будівництво, все розплановано, розмірено і розбудовано. Побудовано велику частину МНС Росії, ведеться будівництво гірськолижного курорту. Від Мостової галявини до Архизу йдемо вже знайомою дорогою.

СХЕМА ФОТОЗЙОМКИ
ДЕНЬ 11 - 12

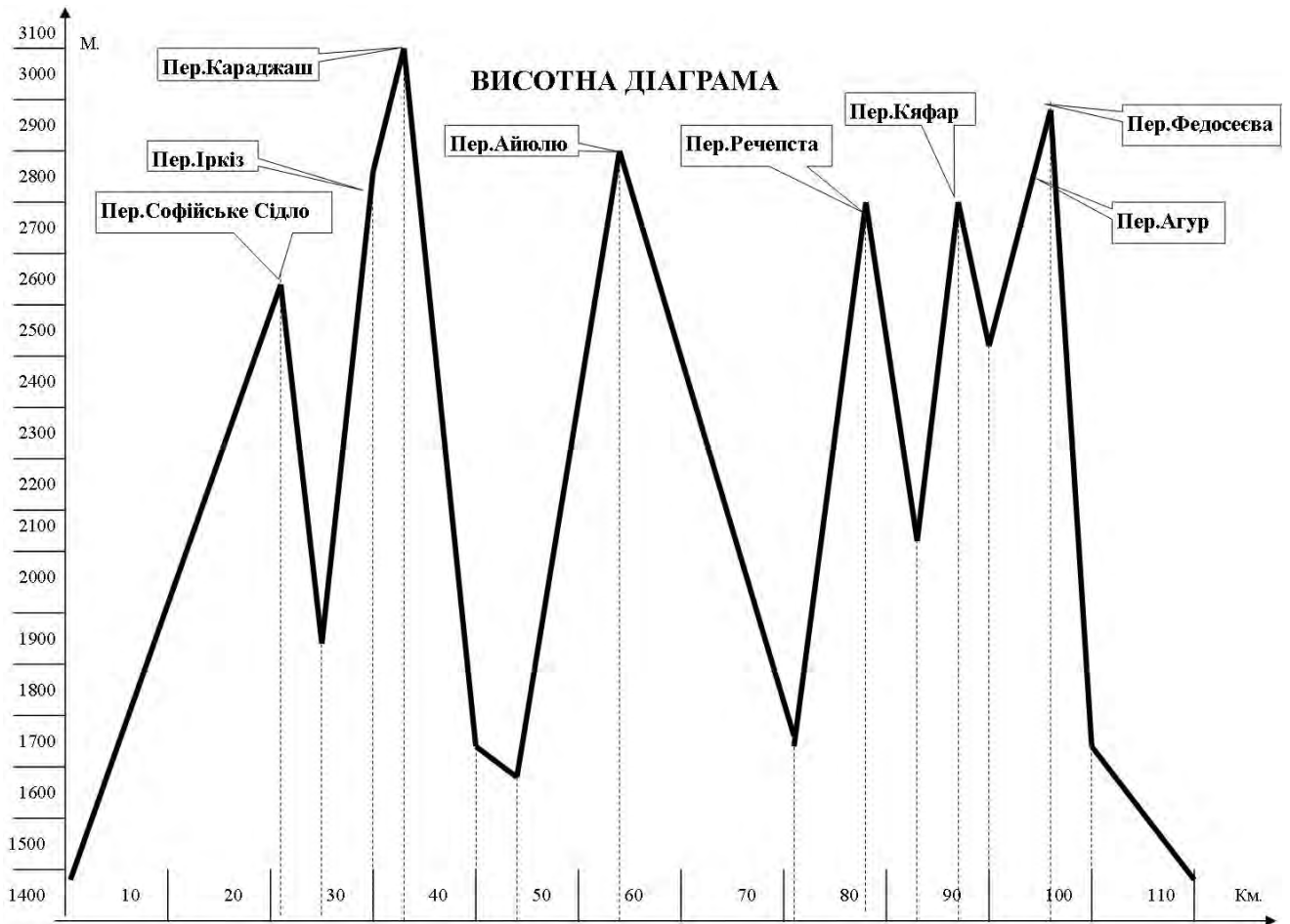

Фото 2 Софійські галявини (Таулу).

Фото 3. міст через Псиш в Софійську долину.

Фото 4. Меморіальний комплекс.

Фото 5. Краєвид на Софійські галявини з Меморіального комплексу.

Фото 6. Софійська долина.

Фото 7. пер.Софійське Сідло

Фото 8. Група на перевалі Софійське Сідло.

Фото 9. Біля Софійських водоспадів.

Фото 10. Переправа через р.Ак-Айри.

Фото 11.
Підйом долиною Ак-Айри до водопада Ак-Айри.

Фото 12. підйом від водопада Ак-Айри.

Фото 13. Підйом на перевал Іркіз.

Фото 14. На перевал Іркіз.

Фото 15. Група на перевалі Іркіз.

Фото 16. Спуск з перевалу Іркіз до Софійських озер.

Фото 17. Рух мореною до перевалу Караджаш.

Фото 18. Рух сніжником до перевалу Караджаш.

Фото 19. Перевальний зліт перевалу Караджаш.

Фото 20. Останні метри підйому на перевал Караджаш.

Фото 21. Група на перевалі Караджаш.

Фото 22. Спуск з перевалу Караджаш. Місце для ночівлі.

Фото 23. Спуск з перевалу Караджаш.

Фото 24. Спуск з перевалу Караджаш від озера.

Фото 25. Спуск з перевалу Караджаш до лісу.

Фото 26. Спуск з перевалу Караджаш лісом.

Фото 27. Місце ночівлі в долині р. Псиш.

Фото 28. Міст через р.Псиш..

Фото 29. Будівля мосту через р.Псиш.

Фото 30. Будівля мосту через р.Псиш.

Фото 31. Переправа через р.Псиш.

Фото 32. Переправа через р.Аманауз.

Фото 33. Долиною р.Псиш.

Фото 34. Долиною р.Біла.

Фото 35. Шлях до перевалу Айюлю.

Фото 36. Перевальний зліт.

Фото 37. Група на перевалі Айюлю.

Фото 38. Спуск з перевалу Айюлю.

Фото 39. Озеро Семіцветне.

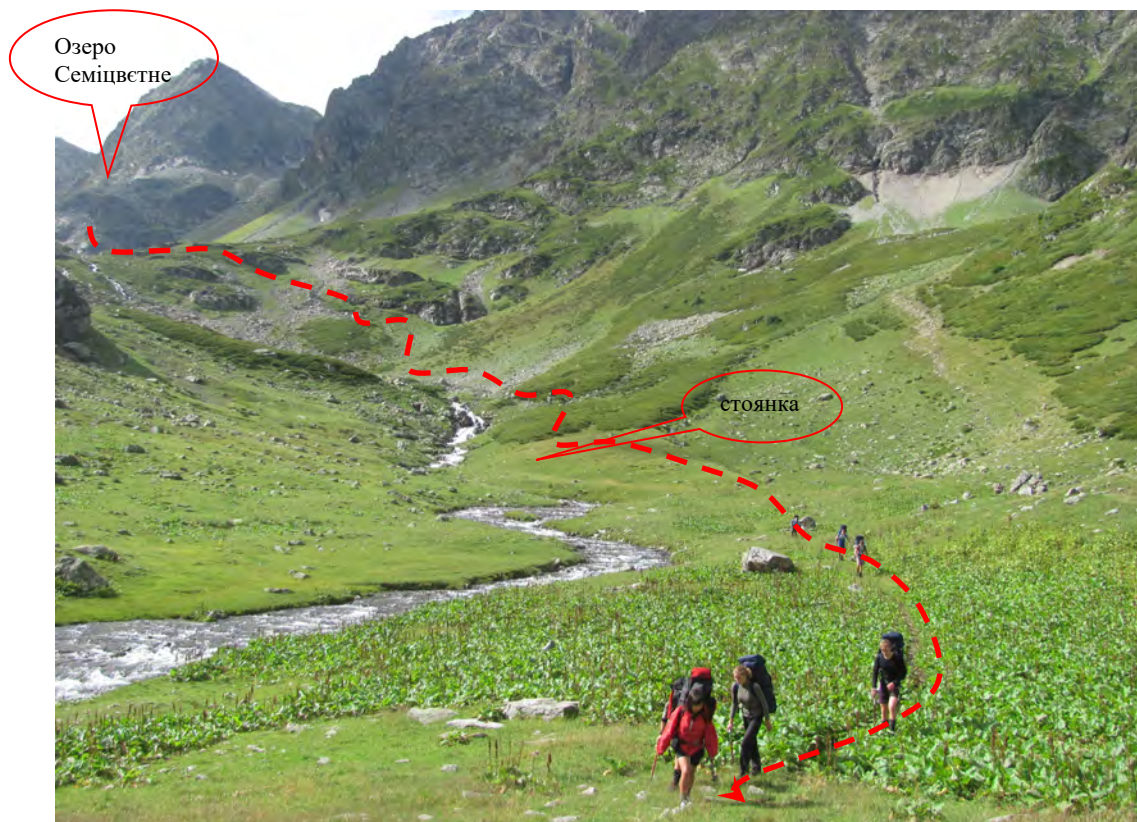

Фото 40. Спуск долиною річки Дукка.

Фото 41. Спуск лівим берегом р.Дукка.

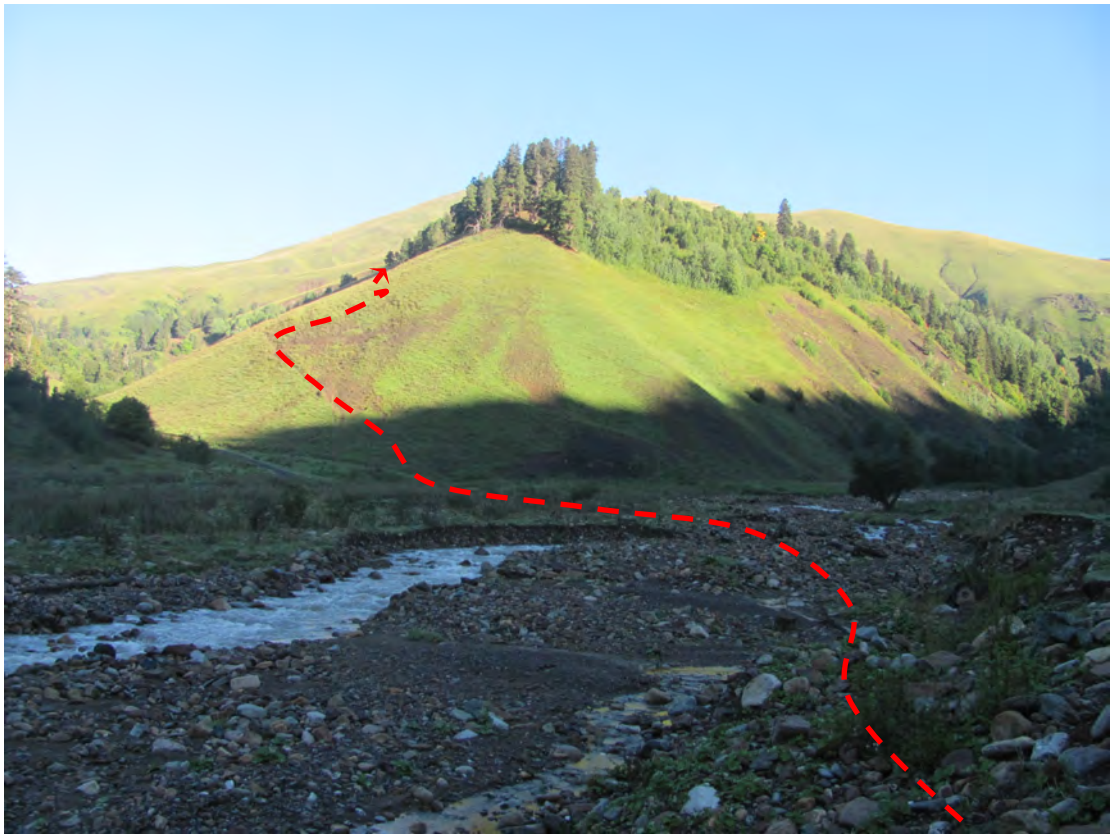

Фото 42. Долина річки Речепста. Початок підйому.

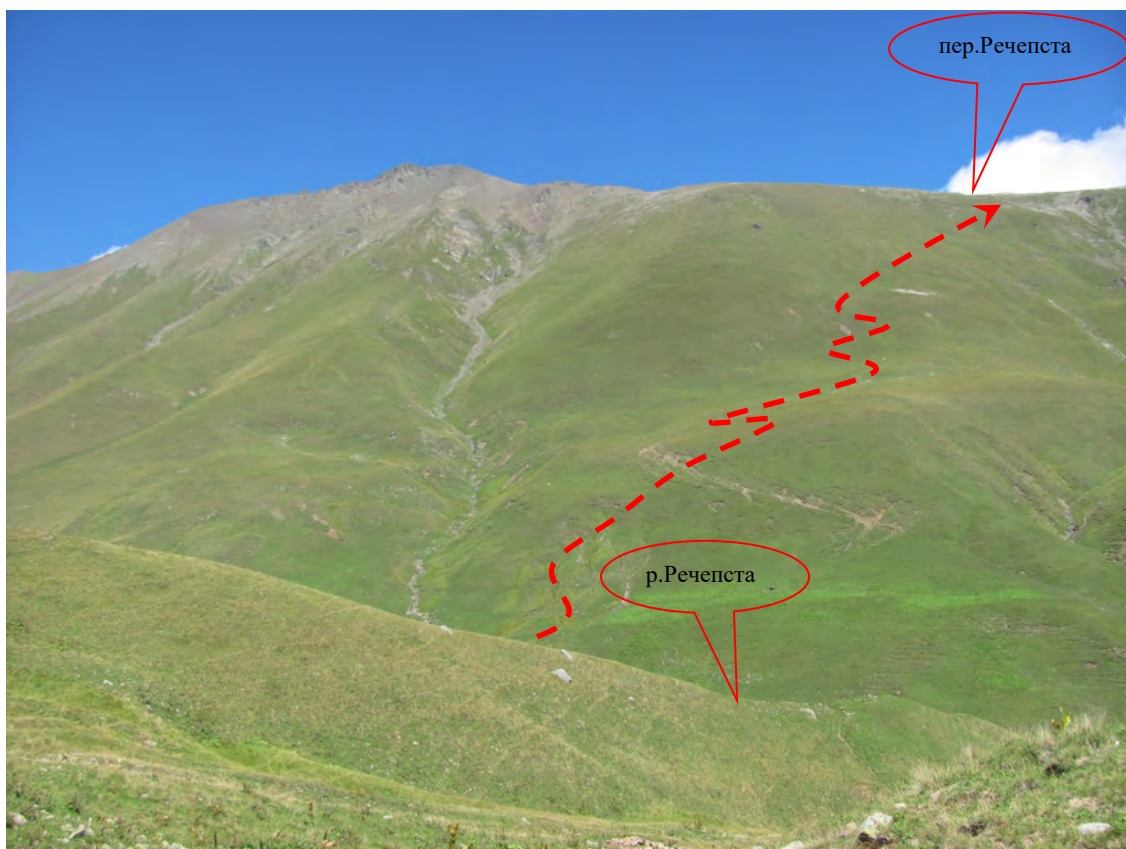

Фото 43. Підйом на пер.Речепста.

Фото 44. Група на пер.Речепста.

Фото 45. Озеро під пер.Речепста

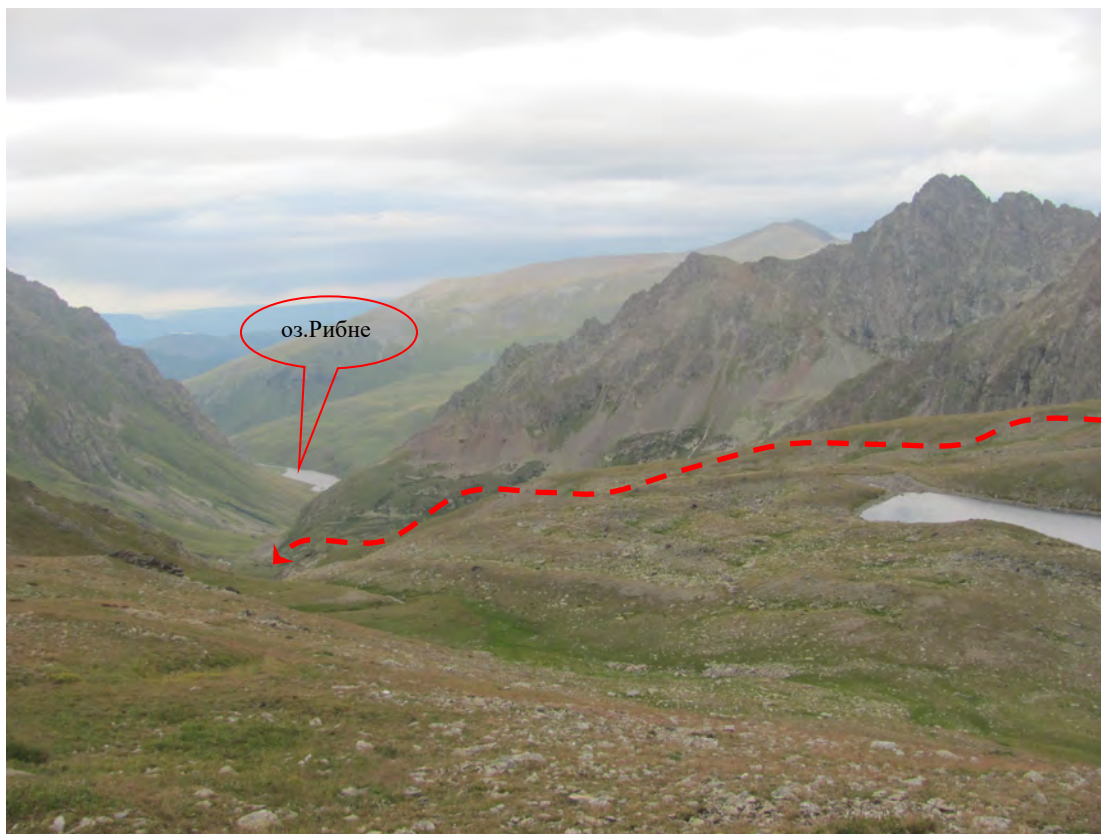

Фото 46. Спуск з пер.Речепста

Фото 47. Спуск до озера Глибоке.

Фото 48. Стоянка біля озера Глибоке.

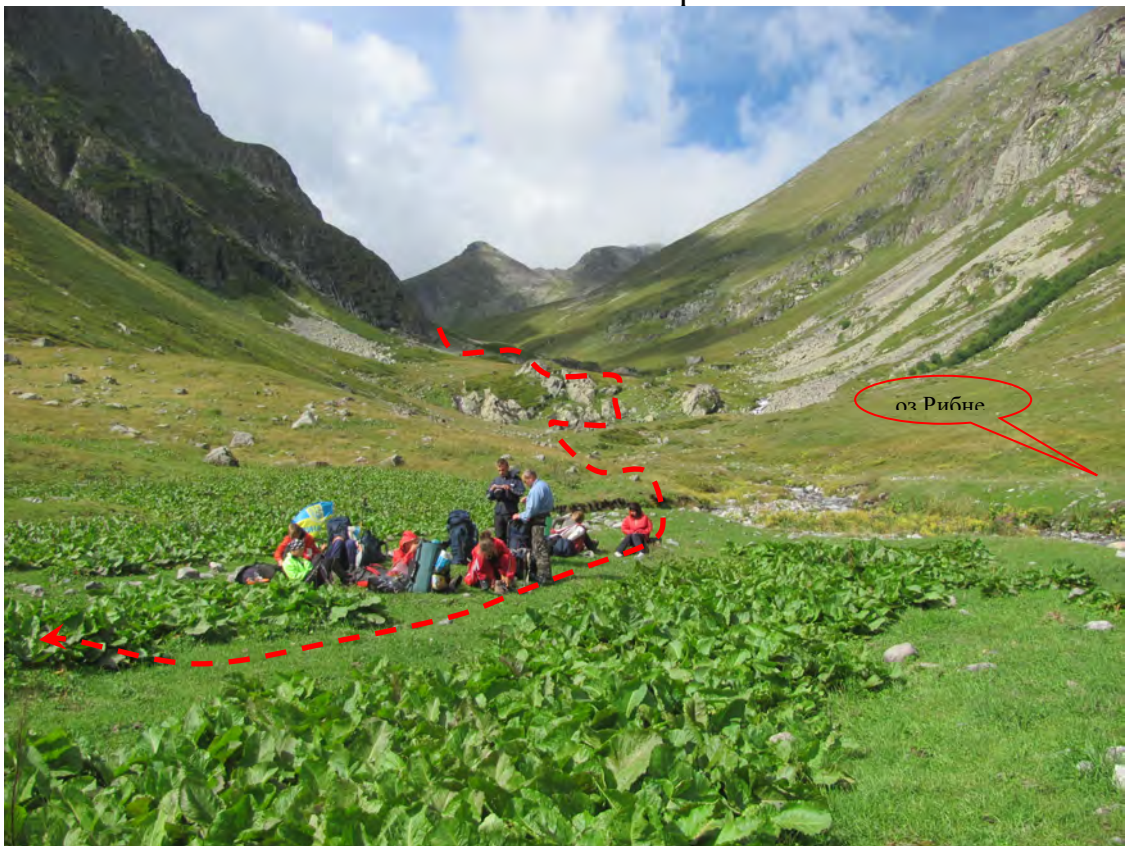

Фото 49. Біля озера Рибне.

Фото 50. Озеро Кяфар.

Фото 51. Вигляд з озера Кяфар на перевал Кяфар.

Фото 52. Перевальний зліт на перевал Кяфар.

Фото 53. Група на перевалі Кяфар.

Фото 54. Спуск в долину річки Кяфар-Агур.

Фото 55. Підйом долиною річки Кяфар-Агур.

Фото 56. Стоянка на озері під перевалом Агур.

Фото 57. Шлях до перевалу Агур.

Фото 58. Група на перевалі Агур.

Фото 59. Група на перевалі Федосєєва.

Фото 60. Спуск з перевалу Федоссева.

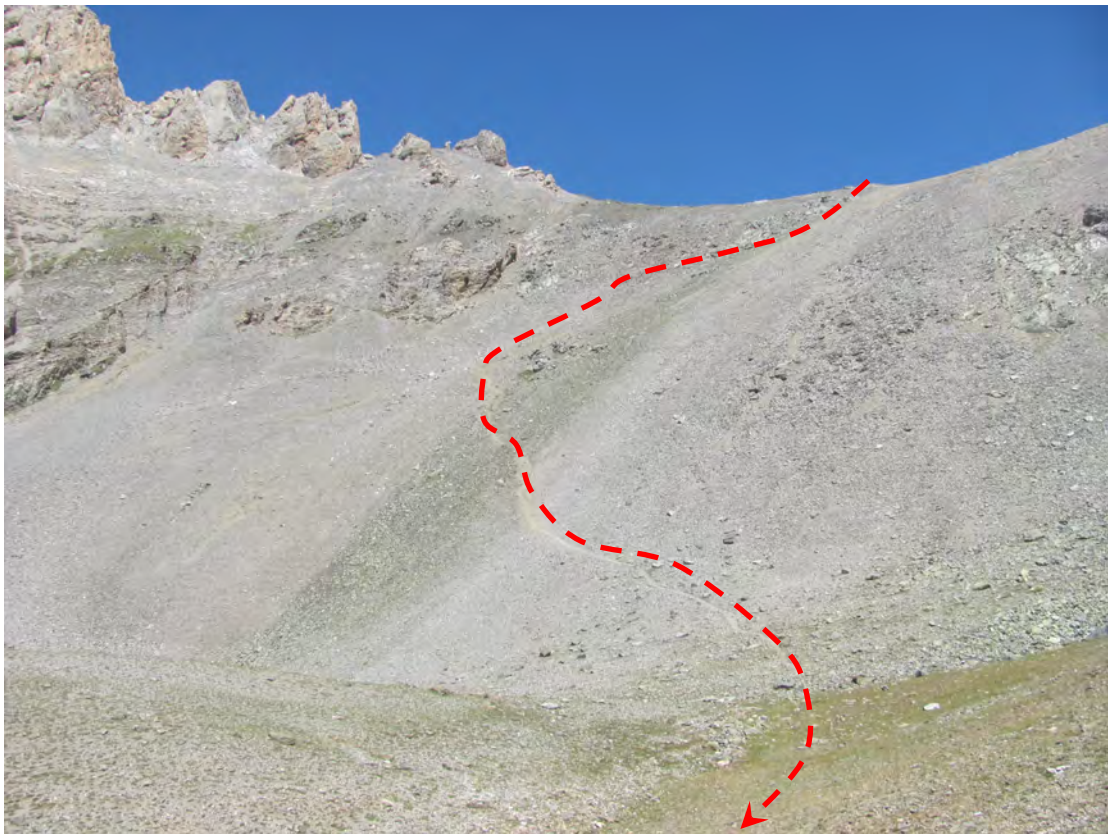

Фото 61. Спуск з перевалу Федоссева.

Фото 62. Спуск з перевалу Федосєєва.

Фото 63. Лунна галявина.

5. Краєзнавчі спостереження.

Причины Великой Отечественной Войны

Предпосылки Второй мировой войны непосредственным образом проистекают из так называемой Версальско-Вашингтонской системы — расстановки сил, сложившейся после Первой мировой войны. Главные победители (Франция, Великобритания, США) оказались неспособны сделать новую систему мироустройства устойчивой — побеждённые были максимально унижены, два ключевых государства-противника (Австро-Венгрия и Турция) расчленены. Германия была лишена возможности полноценно участвовать в международных делах, ограничена в возможности создать полноценные вооруженные силы и обложена контрибуцией, но при этом не была разделена.

В странах победительницах наблюдался разброд, который объяснялся в том числе сложностью ситуации, в которой они оказались. Итальянский премьер-министр Витторио Орландо демонстративно покинул Версальскую конференцию. Конгресс США отказался ратифицировать соглашение о создании Лиги Наций — нового международного органа, который должен был разрешать международные споры.

При этом перед победителями встала сложная двойная задача — ликвидировать угрозу со стороны Германии и новую опасность — распространение коммунизма из СССР. Выход был найден в создании буферных государств — были узаконены состоявшиеся в 1918 распад Австро-Венгрии, независимость Венгрии, провозглашение никогда прежде не существовавшей Чехословакии. Было признано воссоздание не существовавшей с XVIII века Польши (независимость которой, по иронии судьбы, была формально провозглашена ещё в 1916 немецкими оккупантами), ей были переданы некоторые восточногерманские земли и выделен «коридор» к Балтийскому морю. Были признаны отделившиеся от России прибалтийские государства, но при этом литовский Виленский край оказался в составе Польши, а немецкая Клайпедская область, наоборот, отошла к Литве. Румынии была передана Трансильвания — регион, населенный преимущественно венграми. Ещё один венгерский регион — Воеводина — оказался в составе образовывавшегося Королевства сербов, хорватов и словенцев — будущей Югославии. Таким образом, был создан постоянный источник напряжения для Германии на востоке и большевистской России на западе. Россия была исключена из Версальского процесса. Русские большевики декларировали необходимость Мировой революции и свержения буржуазных правительств во всём мире и были недоговороспособны, а белые в ходе конференции терпели поражения от красных и сильно зависели от иностранной помощи, не представляя собой внятного субъекта. Турция была лишена территорий за пределами Малой Азии и Санджака, в ходе Версальской конференции едва не лишилась государственности. Оказалось, что чуть ли не все страны Восточной Европы имеют друг к другу претензии. За пределами

конференции осталась ситуация в Азии — японские притязания на управление практически распавшимся и впадшим в хаос к тому времени Китаем.

2. Роль Кавказа в Великой Отечественной Войне

Напрасно генерал-полковник Гальдер, начальник Генерального штаба сухопутных войск, пытался во время своего разговора с Гитлером 23 июля 1942 г. переубедить фюрера. Он уговаривал Гитлера не разделять сил и не наносить удара по Кавказу раньше, чем будет покончено со Сталинградом и немецкие тыл и фланг на Дону, а также между Доном и Волгой не будут надежно обеспечены. Гитлер отметал все предостережения начальника Генерального штаба. Он пребывал в уверенности, что победа уже у него в кармане и что Красная Армия решительным образом разгромлена. Свою уверенность фюрер в очередной раз продемонстрировал еще более ошеломляющими решениями. Он перебросил главные силы 11-й армии генерал-фельдмаршала фон Манштейна (пять дивизий) из Крыма, где она ожидала приказа принять участие в завоевании Кавказа, к Ленинграду с целью взять, наконец, эту давно уже бесившую его крепость.

Но и это еще не все. Гитлер снял с Восточного фронта прекрасно укомплектованную и снаряженную мотопехотную дивизию СС "Лейбштандарт" и отправил ее во Францию на отдых и переформирование в танковую дивизию. Вскоре после этого с Южного фронта предстояло снять также и еще одну из лучших ударных частей – моторизованную дивизию "Великая Германия". Гитлер распорядился, чтобы, как только немецкие войска выйдут к Маньчжурской плотине, эту дивизию перебросили с передовой в глубокий тыл – во Францию, где она должна была оставаться в распоряжении Верховного командования. Решение отчасти принималось ввиду нехватки горючего на Южном фронте. Но главная причина заключалась в том, что по сведениям, которые Гитлер считал достоверными, вскоре ожидалось вторжение союзников в Западную Европу. Непостижимая и роковая ошибка. Этим семи дивизиям, которые совершенно напрасно сняли с Южного фронта, вероятно, могло хватить, чтобы предотвратить Сталинградскую катастрофу немцев.

Всегда создавайте опорные пункты – вот главное, чему учил Клаузевиц. Но тут урок этот был, со всей решительностью, отвергнут. Достаточно привести лишь один пример: за 6-й армией Паулюса, которая продвигалась к Сталинграду и долине Волги, следовали части усиленного итальянского Альпийского корпуса – превосходные горные дивизии. В то же время группа армий "А", которой командовал Лист, и которой предстояло завоевывать Кавказ, т. е. вести боевые действия в условиях высокогорья – впервые за всю кампанию на Востоке, – имела в своем составе только три горные дивизии – две немецкие и одну румынскую. Стрелковые дивизии равной по составу армии боевой группы Руоффа усиленной 17-й армией), во-первых, не обладали опытом ведения боевых действий на высокогорье, во-вторых, не располагали необходимым обмундированием и снаряжением. Части четырех немецких дивизий, сформированных из специально подобранных уроженцев альпийских районов,

прекрасно подготовленных к ведению войны в горах, не применялись как единое целое, а были разбросаны повсюду. Через несколько дней, когда уже было слишком поздно, когда горнострелковые батальоны генерала Конрада лежали словно пришитые на хребтах Кавказа совсем рядом со своими целями, в ставке фюрера кусали локти, вспоминая об этом.

Учитывая те силы, которыми он располагал, генерал-фельдмаршал Лист сумел превратить директиву № 45 в довольно сносный план. Решение Гитлера об одновременном наступлении на Кавказ и на Сталинград означало также и разделение снабжения. А поскольку войскам на юге приходилось преодолевать большие расстояния, начальник главного управления тыла Главного штаба сухопутных войск генерал Вагнер отдал приоритет в снабжении горючим Кавказскому фронту. Советское командование совершенно очевидно намеревалось не допустить в очередной раз окружения своих войск. Советский Генштаб и боевые командиры строго придерживались новой, или, вернее, старой, стратегии – стратегии, которая помогла России победить Наполеона: заманить противника в глубь огромной страны, чтобы заставить его расточить свои силы и потом в подходящий момент нанести по нему удар широким фронтом.

10 августа 40-й немецкий танковый корпус, со 2 августа действовавший в составе 1-й танковой армии, силами 3-й и 23-й танковых дивизий взял Пятигорск и Минеральные Воды, таким образом, вышел к подножью гор Кавказа. Последним крупным препятствием на пути немецкого наступления оставалась река Терек. Тем временем 3-й и 57-й танковые корпуса в центре фронта продвигались в духоте и пыли с Дона в нефтяной район Майкопа, стремясь перехватить отступавшего противника. На какое-то время боевые действия на Южном фронте приняли для немцев характер войны в пустыне. Преследование советских войск через Кубанскую степь превратилось в гонку от одного пункта водоснабжения до другого. Иногда части останавливались для приема пищи. Конечно, неприкосновенные запасы питьевой воды двигались вместе с войсками в больших цистернах, но, безусловно, армия не могла взять с собой достаточного количества воды также и для лошадей. В результате ежедневно приходилось беспокоиться об обеспечении водопоев.

Тыловое охранение советских войск "зацеплялось" за различные населенные пункты и реки, поначалу упорно их обороняло, а затем так быстро оставляло, что немцам почти не доставались пленные. Так русские выполняли новые указания Командующего войсками Северо-Кавказского фронта маршала С.М. Буденного: препятствовать продвижению противника, но в самый решительный момент отходить, чтобы любой ценой избежать окружения. Такова была гибкая стратегия русских. Советский Генштаб отказался от подхода Сталина не сдавать ни пяди земли – подхода, который приводил к окружениям и, как следствие, к колоссальным потерям.

Советские командиры нижнего звена скоро усвоили гибкую тактику ведения боевых действий – технику, которую практиковали в немецкой армии с 1936 г. Искусно пользуясь бесчисленными речками и речушками, пересекавшими

направление немецкого наступления, советские войска вновь и вновь препятствовали продвижению противника и отводили свою пехоту. В таких условиях немецким дивизиям армейской боевой группы Руоффа и 1-й танковой армии не удалось выполнить главных задач, поставленных директивой № 45: "Вражеские войска, бегущие через Дон, надо окружить и уничтожить в районе к югу и юго-востоку от Ростова". Вновь план Гитлера дал осечку.

Горным же стрелкам генерала Конрада приходилось пробиваться к побережью Черного моря через расположенные на высоте 3000 и 4000 м высокогорные перевалы Центрального Кавказа, чтобы, так сказать, войти с черного хода. Целью их являлось взятие Сухуми – города на поросшем пальмами субтропическом берегу и столицы Абхазской Автономной Советской Социалистической Республики. Отсюда до турецкой границы в районе Батуми оставалось около 150 километров. Красная Армия героически защищала выходы с гор. Один из главных объектов, Сухуми, находился от немецких частей всего в 40 километрах. А на левом фланге образовалась огромная пустота – танковая армия Клейста все еще оставалась в степи к северу от Эльбруса.

Ожесточенные бои бушевали за бывшую царскую охотничью резиденцию Кругозор, расположенную на высоте более 3000 метров над широкой расщелиной Баксанской долины. Рядом возвышалась одна из красивейших в мире гор – гора Ушба высотой 4700 метров. Только Казбек, расположенный далее на восток по Военной грузинской дороге, да два пика Эльбруса превосходили ее высотой. Советские войска оказывали упорное сопротивление. Штурмовые формирования группы армий "А" были измотаны неделями тяжелых боев, а пути снабжения – растянуты свыше всех мыслимых пределов. Люфтваффе приходилось делить силы между Доном и Кавказом, а в воздухе стали господствовать советские ВВС. Советская артиллерия также имела численное превосходство. Та же картина наблюдалась и на всех других фронтах – повсюду.

С конца августа группа армий "А" пыталась вновь развернуть наступление на левом фланге. Танковой армии Клейста предстояло приложить все усилия, сделать все возможное и невозможное, чтобы открыть ворота в Баку, с тем, чтобы овладеть советскими нефтяными месторождениями и тем самым достигнуть одной из главных целей летнего наступления. Последним препятствием на их пути являлась река Терек, перед которой остановилось танковое острие наступления армии Клейста. Фон Клейст отвел 3-ю танковую дивизию из Баксанской долины, где красноармейцы оказывал очень упорное противодействие, и искусным боковым маневром двинул ее позади позиций 23-й танковой дивизии на восток вдоль Терека. После ожесточенных уличных боев 25 августа дивизия овладела Моздоком. Затем вторая боевая группа неожиданно для неприятеля развернулась для осуществления переправы в районе Ищерской. Терек, ширина которого на участке переправы достигала 275 метров, представлял собой горную реку с мощным течением и опасными водоворотами.

Последний шанс завладеть нефтяными месторождениями Баку так и остался нереализованным. Так же как и в западных предгорьях Кавказа, около

Черноморского побережья, операция застопорилась и на Тереке. Фронт замерз. Вблизи от главных целей кампании наступательный порыв, принимавших участие в операции "Барбаросса" войск, иссяк. Терек стал границей немецкого завоевания. Группа армий "А" завязла на Кавказе и на Тереке. Долины, ведущие вниз на Черноморское побережье, а в особенности к Туапсе, прочно закрыли советские части, и Терек тоже оказался сильно укрепленным препятствием – последним препятствием перед старыми военными дорогами, которые вели к Тифлису, Кутаиси и Баку.

Все "идеи фикс" Гитлера играли фатальную роль в ходе войны с СССР, но наиболее пагубной из них являлась, конечно, его одержимость нефтью. С самого начала нефтяная идея довлела над планами кампании на Востоке, а летом 1942 г. одержимость Гитлера заставила его принимать такие решения и ставить такие задачи войскам на Южном фронте, которые в итоге предопределили исход кампании 1942 г., а, следовательно, и всей войны. Последний взгляд на события на "нефтяном фронте" в 1942 г. подтверждает это.

Группа армий "А" застряла на северном и западном краях Кавказа. Но Гитлер не хотел принимать очевидного – того, что у немцев недостаточно сил для дальнейшего продвижения. Он желал выйти к Тифлису и Баку по старым кавказским военным дорогам и поэтому приказал продолжить наступление через Терек. Приказ есть приказ. На протяжении недель тяжелых боев 1-я танковая армия пыталась расширить плацдарм на Тереке в южном направлении буквально по шагу в день. Были сосредоточены все войска: 52-й армейский корпус усилили частями 40-го танкового корпуса, а также 13-й танковой дивизией 3-го танкового корпуса, именно той, которая 20 сентября сумела осуществить переправу через Терек к юго-западу от Моздока. 25 сентября генерал фон Макензен всеми силами 3-го танкового корпуса развернул атаку на г. Орджоникидзе, расположенный на дороге в Тифлис. Пока 23-я танковая дивизия медленно продвигалась вперед вместе с частями 111-й пехотной дивизии, мотопехотная дивизия СС "Викинг", переброшенная с Западного Кавказа, наступала южнее на Грузинскую военную дорогу. Немецкие войска вышли к старинной дороге на Тифлис.

По прибытии к местам ведения боевых действий из лесистой части Кавказа, дивизия "Викинг" смогла проложить себе путь в северные районы нефтяных месторождений Грозного и в двух местах заблокировать Грузинскую военную дорогу. Батальон финских добровольцев, сражавшихся в составе дивизии "Викинг", после кровопролитного штурма овладел ключевой точкой, называвшейся высотой 711, и смог отбить все контратаки противника. 1 ноября немцы овладели Алагиром и перерезали Осетинскую военную дорогу с обеих сторон от города. Однако, примерно в середине ноября резкое изменение погоды положило конец всем попыткам продолжения операции. На правом фланге, на участке 17-й армии, горнострелковые войска уже оставили занесенные снегом высокогорные перевалы Кавказа, потому что туда перестало поступать снабжение. Пехотные и стрелковые полки окопались. Наступление на черноморские порты, на нефтяные месторождения и на Баку, Тифлис и Батуми потерпело крушение в нескольких десятках километров от цели. Продвижение на

всем фронте остановилось.

3. Бои на перевалах СРАЖЕНИЯ В ГОРАХ ПРИЭЛЬБРУСЬЯ.

Несмотря на большие потери в живой силе и технике, фашистским войскам удалось выйти в верховье Кубани и через перевал Хотютау проникнуть на склоны Эльбруса, захватив “Приют одиннадцати”, “Ледовую базу” и “Старый кругозор”. Стремясь убедить весь мир в своей победе на Кавказе, Гитлер отдал приказ егерям о водружении на Эльбрусе государственного флага Германии. Фашистские газеты, журналы и радио с большой помпой сообщили об этом событии.

Но это не могло поколебать дух советских воинов. Ожесточенные бои за дальнейшую судьбу кавказских перевалов продолжались. В них принимали участие и наши инструкторы альпинизма, которые с оружием в руках защищали от фашистов родные горы, перевалы, тропы. В бои с хваленными частями горнострелковой немецкой дивизии “Эдельвейс” вступили войска НКВД и 214-й кавалерийский полк. Альпинист А. Малеинов сделал схему Приэльбрусья, которая оказала большую помощь при отражении атак фашистов.

Советские воины неоднократно предпринимали штурм “Старого Кругозора”, где за сели фашисты, всякий раз нанося им чувствительные потери. Чтобы не дать врагу возможности хозяйничать в Баксанском ущелье, наши солдаты из поселка Терскол систематически наносили тяжелые удары по немецким укреплениям и войскам.

В конце декабря 1942 года и в начале января 1943 года наши войска с помощью авиации усилили наступление на вражеские подразделения, расположенные в ущельях и на подходах к перевалам. 6 января, неся огромные потери, обмерзшие, полуголодные, раздетые, фашистские части оставили перевалы Чиперазау, Марухский, Санчарский. В середине января почти все кавказские перевалы были очищены от захватчиков. Началось полное изгнание врага из Предкавказья.

ПАМЯТНИКИ ВЕЛИКОЙ ОТЕЧЕСТВЕННОЙ ВОЙНЫ В ПРИЭЛЬБРУСЬЕ

Поселки Эльбрус и Терскол. Памятники-obelisks воинам, погибшим в годы Великой Отечественной войны в 1941-1945 гг.

Могила Неизвестного солдата и памятник у “Северного приюта”. Возле перевала Донгуз-Орун установлена противотанковая пушка. На гранитном постаменте высечены слова: “Вечная слава героям, павшим в боях за Кавказ 1942-1943 гг.”

На перевале Донгуз-Орун - четыре памятника и памятные доски в честь защитников перевала. На перевале Чиперазау юные туристы Кабардино-Балкарии установили памятник защитникам Кавказа.

В долине Ненскры стоит памятник бойцам-комсомольцам. Перевал Басса - памятник защитникам перевала, установлен юными туристами г. Нальчика. Памятник советскому солдату вблизи перевала Басса. Станция “Мир” — музей боевой славы защитников Эльбруса и Кавказских перевалов в период Великой Отечественной войны 1941-1945 гг.

Оборонительные операции на Северном Кавказе сыграли важную роль в летней

кампании 1942 года. В оборонительных сражениях советские войска измотали врага, нанесли ему большие потери и остановили его наступление.

... В достижении победы на Кавказе с новой силой проявилась непоколебимая дружба народов Советского Союза. Плечом к плечу с русскими и украинцами, кубанскими, терскими и донскими казаками бились за Родину грузины, армяне, азербайджанцы и воины других народов Кавказа. В лесах и ущельях предгорий Главного Кавказского хребта, в степях Кубани и Ставрополя их кровью была скреплена вечная дружба людей разных национальностей, освобождавших родную землю от врага.

4. Мы в горах Кавказа.

После тщательных сборов, изучения материалов о войне мы, наконец, отправляемся на Кавказ. Почувствовать малую часть сложностей солдат Великой Отечественной Войны. Жаль, что теперь Великий Кавказ разделён между государствами Россия, Грузия, Армения и свободное передвижение Главным Кавказским Хребтом, увы, невозможно, а вот посетить Мемориальный комплекс на Софийских полянах можно без проблем.

Мемориальный комплекс на Софийских полянах

Защищавшим родные земли в годы 2 Мировой Войны сооружено множество памятников и мемориальных комплексов. На которых написаны имена многих героев. Всегда лежат цветы. Все эти солдаты погибли ради нас. Ради того чтоб мы и наши дети, внуки могли жить в свободной стране и ни от кого не зависеть. Нужно всегда помнить и ценить тех людей, которые погибли и выжили, защищая родину.

6. Підсумки, висновки і рекомендації по проходженню маршруту.

6.1 Загальна змістовна ідея походу.

Загальна ідея походу - знайомство гуртківців з новим туристським районом. Більш детальне знайомство з скелястими, моренними і сніговими схилами. Знайомство з природними і історичними пам'ятниками, життям і побутом горців, вивчення даного району з туристської точки зору, складення географічної характеристики району для використання отриманих даних в подальших походах, перевірки на практиці туристських вмінь і навичок, набутих на практичних заняттях гуртка, здійснення гірського походу. Підвищення туристської спортивної майстерності гуртківців, виконання красназавчого завдання і вихованні патріотизму у дітей, публікація зібраних матеріалів і фотоматеріалів в районній газеті, популяризація туризму в місті Приморську і Приморському районі.

Маршрут походу складений так, щоб його учасники змогли побачити гірські хребти і перевали, альпійські луки і березові криволісся, вічні сніги і льодовики, висотні гірські озера і водоспади, долини різних гірських річок — в цьому полягає унікальність походу.

6.2 відомості про проходження маршруту.

Маршрут пройдений всіма учасниками в повному об'ємі.

Закидка на початку маршруту значно полегшила вагу наших рюкзаків. Закидку робили з Таулу до прикордонного посту на річці Білій. Пішки ця процедура займе що найменше чотири години, ми замовили на Таулу транспорт, це було не просто, але ціна вирішує все.

При проходженні і плануванні маршруту також слід звернути увагу на те, що в другій половині дня погода у горах Кавказу майже завжди псується. Дощ, град не раз заставав нас на спуску з перевалу. На цей випадок в нас був шматок товстої поліетиленової плівки розміром 3х4 метри, під якою ми 1—1,5 години пережидали негоду. Плівка захищає не лише від дощу, але й від вітру. Цю плівку також можна використовувати при будівництві бані на дньовці .

Вибраний напрямок маршруту зручний в тому плані, що довгий підхід і поступовий набір висоти на перевал Софійське Сідло дає можливість адаптації організму. Сходження на хребет Абишира-Ахуба навпаки, швидке і досить круте, його краще робити в другій половині походу.

6.3 варіанти під'їзду та від'їзду;

При підготовці походу розглядалося декілька варіантів під'їзду до місця початку маршруту:

Залізничний транспорт;

Рейсові автобуси;

Автобус на замовлення.

При детальному розгляданні перші два варіанти були відхилені за незручність (декілька пересадок які мають велику розбіжність у часі) і велику ціну. Самим зручним і дешевим виявився третій варіант — замовлення автобусу. Ми вже декілька років успішно співпрацюємо з Маріупольським заводом, який має в Архизі базу відпочинку “ Аланія” і кожні 2 тижні возить в Архиз своїх робітників на відпочинок. Автобус відправляється від ДК “Іскра “ м.Маріуполя о 16 годині вечора і о 8 ранку він вже в Архизі. Зв'язатися з цим автобусом можна через Антонову Олену по телефону 0-(0629)52-84-53, або 050-82-82-191.

6.4 режим роботи магазинів, пошти, пунктів медичної допомоги;

Магазини в селищі Архиз працюють з восьми ранку до восьми вечора. Поповнити харчі можна також на Софійських галявинах і на Льодовій фермі. Будівля пошти в Архизі є, але виявити часи її роботи не вдалося. Найближча лікарня знаходиться в ст.Зеленчукській.

6.5 наявність підрозділів спеціалізованих аварійно-рятувальних служб;

В середині шляху між Мостовою і Лунною галявинами знаходиться служба МНС Росії, тут ми реєстрували групу при виході на маршрут. Реєстрація безкоштовна. При наявності попередньої електронної заявки реєструватися можна по телефону.

acsaut@mail.ru тлф 89283878840-Анатолий, 89283989568-Владимир, 89283964787-оп.деж.

6.6 порядок отримання дозволів на території обмеженого доступу;

Долини річок Софія, Псиш, Біла і Дукка - це прикордонна зона. Прикордонна застава знаходиться за селом Архиз. Дозвіл на проходження маршруту ми отримали в центральній федеральній службі безпеки Росії в Черкеську. Для отримання такого дозволу потрібно за 60 діб до початку подорожі надати в ФСБ наступні документи: ходатайство; список групи з датами народжень, адресою, номерами документів і місцем роботи або навчання; і маршрут руху групи з вказівкою місць ночівель. Зразки документів надаються в додатках. Факс в Черкеську за яким можна надати документи — 0-107-(87-82)-20-18-00. Потім перед виходом на маршрут треба заїхати до Черкеську і отримати вже готовий дозвіл на проходження маршруту з 10⁰⁰ до 17⁰⁰ годин в робочі дні. На протязі нашого маршруту ми зустріли 1 діючий прикордонний пост на річці Білій де перевіряли документи, для посту заздалегідь треба приготувати ксерокопію списку групи і маршруту руху групи. Також прикордонники на конях можуть перевірити перепустку в будь-якому місці прикордонної зони.

7.Додатки.

7.1 Списки особистого і колективного спорядження.

Особисте спорядження.

1. рюкзак	13.зміна білизни
2. спальник	14.шорти
3. килимок	15.куртка
4. дощовик	16.шапка бавовняна
5. гумові чоботи	17.кепка
6. кросівки	18.туалетні речі
7. сандалі	19.посуд
8. шкарпетки бавовняні 2 пари	20.сірники
9. шкарпетки прості 3 пари	21.носовичок
10.штани 2 пари	22.фляга
11.светр	23.ліхтарик
12.футболка 2 пари	

Наведений список є необхідним і достатнім для даного походу. За бажанням учасників він може бути доповненим ще одним дощовиком (бо чіпляючись за гірки він швидко псується) і теплим жилетом, або ще одним светром.

Групове спорядження

1. намети 4 шт.
2. тент для кухні 4 х 3 м.
3. котли 3 шт.
4. сокира
5. лопатка
6. сухе горюче
7. консервний ніж
8. скатертина обідня
9. дощечка
- 10.ополоник
- 11.ремнабір
- 12.аптечка
- 13.компас 2 шт.
- 14.фотоапарат
- 15.кострові приладдя
- 16.кілочки для наметів
- 17.миючий засіб і ганчірки.

7.2 Склад аптечки і ремонтного набору

Ремонтний набір

1. обценьки
2. шило
3. набір голок
4. булавки 10 шт.
5. нитки чорні і білі
6. дратва
7. ножиці
8. резинка
9. проволока
10. шматочки брезенту

Аптечка

1. бинти (широкі і вузькі) по 2шт.
2. йод
3. вата
4. перекис водню
5. стрептоцид 4 шт.
6. бальзам “зірочка”
7. цитрамон 2
8. тетрациклін 2
9. аспірин 2
10. фастум гель
11. мазь для ран
12. борна кислота
13. ношпа 2
14. валеріана
15. валідол 2
16. бесалол
17. фталазол
18. активоване вугілля 3
19. нашатир
20. марганцівка
21. лейкопластир
22. термометр
23. кафол 30 шт.

З медикаментів було недостатньо лейкопластира.

7.3 Список продуктів і раціон харчування.

№	наименование	Кол-во(шт)	Вес (кг)	заброска
1.	пшеничная	2	2кг	1
2.	гречка	3	3 кг	2
3.	рис	3	3 кг	2
4.	пшено	2	2кг	0
5.	макарони		5,400	3,200
6.	Тушенка говядина	12	6	7 б
7.	Тушенка свинина	12	6	7 б
8.	МІХ		3 кг	1,5
9.	кисель	4	1 кг	
10.	консервы	30	7,5 кг	18
11.	сухофрукты	10	5 кг	6
12.	овощи		2 кг	2
13.	горошек	7	4 кг	7б
14.	Кабачковая икра	3	1,5	1
15.	кукуруза	5	3,2	2 б
16.	Масло подсолнечное	2	2	1
17.	сгущенка	12	4,8	8
18.	сахар	2	4	2
19.	соль	2	1	1 б
20.	Чай, какао		0,8	0,4
21.	приправы		0,2	0,1
22.	Томатная паста	21	1,5	12 п
23.	Рагу овощное	3	1,5	3
24.	сало		3	1,5
25.	Сушеные овощи		2	1
26.	сухари	22	5	13
27.	хлеб	11	7,7	6
28.	Суп гороховый	4	0,6	2
29.	конфеты	10	3	6
30.	фасоль	6	3,6	6

МЕНЮ

13.08 Архиз - Таулу		
	<u>Суп гороховий</u> Картопля 1б Концентрат 1 п Овочі, спеції, олія	<u>Каша пшенична</u> Крупа пшенична 1кг Тушонка свиняча 1б Тушонка яловичина 1б Томат 3 п кисіль
14.08 Таулу – Льодова ферма		
<u>Вермішель молочна</u> Вермішель 1кг Згущене молоко 1 б Чай, цукор Печиво	<u>Перекус</u> Сало 300г консерви 3б Горох 3б Хліб 1б МІХ	<u>Каша пшоняна</u> Пшоно 1 кг Тушонка свиняча 1б Тушонка яловичина 1б Томат 3 п Чай, цукор, печиво
15.08 пер.Софійське Сідло – р.Ак-Айри		
<u>Каша рисова</u> Рис 1кг Тушонка свиняча 1б Тушонка яловичина 1б Ікра кабачкова 1б Чай, цукор, печиво Згущене молоко 1б	<u>Перекус</u> Сало 300г консерви 3б Горох 3б Хліб 1б МІХ	<u>Суп вермішельовий</u> Вермішель 200 г Картопля 1б Овочі, спеції Чай, цукор, печиво
16.08 пер. Іркіз - оз.Кратерне		
<u>Каша гречана</u> Гречка 1кг Тушонка свиняча 1б Тушонка яловичина 1б Ікра кабачкова 1б Чай, цукор, печиво Згущене молоко 1б	<u>Перекус</u> Сало 300г консерви 3б Горох 3б Хліб 1б МІХ	<u>Суп гороховий</u> Концентрат 1 п Картопля 1б Овочі, спеції, олія Чай, цукор, печиво
17.08 оз.Кратерне – р.Біла		
<u>Вермішель молочна</u> Вермішель 1кг Згущене молоко 1 б Чай, цукор, печиво	<u>Перекус</u> Сало 300г консерви 3б Кукурудза 3б Хліб 1б МІХ	<u>Каша пшоняна</u> Пшоно 1 кг Тушонка свиняча 1б Тушонка яловичина 1б Томат 3 п Чай, цукор, печиво

	18.08 Дньовка, р.Біла	
<u>Каша рисова</u> Рис 1кг Тушонка свиняча 1б Тушонка яловичина 1б Ікра кабачкова 1б Чай, цукор, печиво Згущене молоко 1б	<u>Борш</u> Картопля Цибуля, морква, буряк, капуста, олія Томат 0,5кг Какао Згущене молоко 2б	<u>Каша пшенична</u> Крупа пшенична 1кг Тушонка свиняча 1б Тушонка яловичина 1б Томат 3 п Чай, цукор, печиво
19.08 р.Біла – пер.Айюлю		
<u>Вермішель молочна</u> Вермішель 1кг Згущене молоко 1 б Чай, цукор, печиво	<u>Перекус</u> Сало 300г консерви 3б Кукурудза 3б Хліб 1б МІХ	<u>Каша гречана</u> Гречка 1кг Тушонка свиняча 1б Тушонка яловичина 1б Лечо 1 б. Чай, цукор, печиво
20.08 оз.Семіцветне – р.Речепста		
<u>Вермішель молочна</u> Вермішель 1кг Згущене молоко 1 б Чай, цукор, печиво	<u>Перекус</u> Сало 300г консерви 3б Кукурудза 3б Хліб 1б МІХ	<u>Суп гороховий</u> Концентрат 1 п. Картопля 1б Овочі, спеції, олія Чай, цукор, печиво
21.08 р.Речепста – оз Глибоке		
<u>Каша рисова</u> Рис 1кг Тушонка свиняча 1б Тушонка яловичина 1б лечо 1б Чай, цукор, печиво Згущене молоко 1б	<u>Перекус</u> Сало 300г консерви 3б фасоль 3б Хліб 1б МІХ	<u>Суп вермишельовий</u> Картопля 1б Вермішель 200 гр. Овочі, спеції, олія Чай, цукор, печиво
22.08 оз.Глибоке – р.Кафяр-Агур		
<u>Каша гречана</u> Гречка 1кг Тушонка свиняча 1б Тушонка яловичина 1б лечо 1б Чай, цукор, печиво	<u>Перекус</u> Сало 300г консерви 3б фасоль 3б Хліб 1б МІХ	<u>Каша пшенична</u> Крупа пшенична 1кг Тушонка свиняча 1б Тушонка яловичина 1б Томат 3 п Чай, цукор, печиво

23.08 р.Кафяр-Агур – Лунна галявина

<u>Вермішель молочна</u> Вермішель 1кг Згущене молоко 1 б Чай, цукор, печиво	<u>Перекус</u> Сало 300г консерви 3б фасоль 3б Хліб 1б МІХ	<u>Суп гороховий</u> Концентрат 1 п. Картопля 1б Овочі, спеції, олія Чай, цукор, печиво
--	--	--

24.08 Лунна галявина - Архиз

<u>Каша пшонояна</u> Пшоно 1 кг Тушонка свиняча 1б Тушонка яловичина 1б Томат 3 п Чай, цукор, печиво	<u>Перекус</u> Сало 300г консерви 3б Хліб 1б МІХ	
--	---	--

7.4 Кошторис затрат на похід.

№	Найменування витрат	Ціна в гривнях (на 1 чол)
1.	Автобус Приморськ – Маріуполь - Приморськ	100
2.	Автобус Маріуполь – Архиз - Маріуполь	550
3.	Провіз багажу	50
4.	Доставка закидки	20
5.	Доставка харчів з Запоріжжя, аптечка, ремнабір, тощо.	20
6.	Гроші, які обмінюються на рублі використовуються на оформлення дозволу в прикордонній службі, ксерокопію документів на кордоні, телеграми, харчі та інше.	150
7.	Оформлення заяви батьками у нотаріуса про виїзд дитини за кордон (для дітей до 18 років)	150

1040 грн

7.5. Записки з перевалів

1. перевал Софійське Сідло

Група туристів
Вірта "Гланета" з
перевалу Росова-на-Долу
в складі 20 осіб
під керівництвом
Ложковий Валентина
Андрійовича
на пер. Софійське
Сідло в 6:13:30
Настроєні оптимістично,
Менше всім
туристам хороша
погода, вітер і
Большой Яков.
Спускаємо по гребню
12.08.2012г
Маша

3. перевал Караджаш

13 августа
Ян, два Андрея
и Костя
поднялись на
пер. Кайв-Дун
(Караджаш) с
перевала Фрейник
в долину в Архиву
сдали записку хорват
в ночь
an. val. c. p.
yan val. c. p.

2. перевал Іркіз

14.08.2012г.
Група из Росова-на-Долу
группа Гланета в составе 8 человек
Долгий Анна
Болышев Руслан
Берусов Олег
Аргускин Федор
Латлановича в Присоедин
Кандишкова Екатерина
Речка Анна под руководством
Машкиной Анны взошли на
перевал Иркіз со стороны
Софійського ущелья и движется
в сторону Ю. - запад
погодные условия удовлетворительные.
Менше сурової групи
ураганіх восходів і хороша
погода =)

P.S. ~~Записки~~ Записки пригрозили
притом не найдена

4. перевал Айюлю

Группа туристов городов
 Новосибирск, Самара, Москва, Пермь
 "КРОКУС-ТОЧКА" в составе
 шести человек под руководством
 Акутина М.И. 18 августа в
 15:52 поднялась на перевал
 Айюлю 2890 м.
 Погода хорошая, облачно
 ветрено. Движемся с р. Белой
 в сторону впадения реки Дунь,
 далее - до р. Оленей. Самоуведение
 группы хорошее.
 Сняли записку группы туристов
 Вульфского р-на Ставропольского
 края под рук-вом Горюнова А.В. и
 Чуриной В.В. (от 13.08.12)

5. перевал Речепста

Группа туристов 3х9 и т/к при МГТУ им. Баумана,
 совершая поход 1 к/с, в составе 5 человек вышла на
 перевал / вершину Речепста 2889 м
1В
(наименование, категория сложности, высота)
 «10» августа 2012 года в 13 ч. 02 м.
 со стороны с. Кедар

Метеорологические условия

☐ солнечно	☐ переменная облачность
☐ пасмурно	☐ без осадков
☐ мутно	☒ сильный ветер
☒ дождь	☐ слабый ветер
☐ ливень	☐ приятный ветер
☐ сильный снег	☐ приятный вечер
☐ слабый снег	☐ тишина

Состояние группы

☐ солнечное	☐ усталое
☒ хмурое	☐ голодное
☐ бодрое	☒ готовы помочь!!!

Снята записка группы Горюнов А.В./Чуриной В.В.
 от «11» августа 2012 года
 под руководством Тинюк В.А.
 Уходим в направлении дальше в Аржун
 Движение от тура начато в 13 ч. 20 м.
 Пожелания следующей группе

☒ хорошей погоды	☒ выбраться поскорее
☐ ветра в спину	☐ с этой ж...пы!
☐ спортивных успехов	☐ хорошего ужина
☐ пива	☒ женщин

дружественно

Руководитель группы Тинюк В.А.
 Маршрутная книжка № 115-107 выдана 25.07.2012
<http://3x9.ru> <http://tkmgtu.ru> <http://vit-1.livejournal.com>

6. перевал Кяфар

Группа туристов
 из "Крестьян" и "Урало-
 Юра", совершила поход
 24.08.12, вышла на
 пер. Кяфар (н/н) со
 стороны д.р. Кяфар
 14.08.12 12:30 выехали
 из деревни в д.р.
 Кяфар - Агур (руководителем
 Иван А.А.)
 Состав группы туристов
 Кировоград, Руслан
 Коновалов В.
 Погода: туман!
 Всеи удачи ☺

7. перевал Агур

Группа из Армавира
 в составе 7 чел
 выехала на перевал
 в 14:00
 погода нормальная
 облачность и
 без ветра
 все
 движение с
 стороны д.р. Кяфар
 все в порядке
 погода

8. перевал Федосеева

Группа туристов
 из Армавира под
 руководством в.и. Коноплянник
 А.И. в количестве 7 чел,
 совершил н/к поход вышла
 на пер. Федосеева 21.08.12 в
 13:50 со стор. Лунной
 поляны. Составили группу
 вышележащее, погода
 хорошая (д.р. Адисюр-Ахуди)
 сильный ветер, низкая
 облачность
 Продолжали путь на пер.
 Агур. Всеи л.и.и.и.
 рюкзаков и хорошей погодой

7.6. Зразки документів

Список группы

г.Приморск, Запорожская область, Украина,
совершающей горный поход 1 категории сложности
по Западному Кавказу

№ п/п	Ф.И.О.	Дата, год, место рождения	Адрес места жительства	документ	Место работы (учёбы)
1.	Микалюк Светлана Николаевна				
2.	Микалюк Виктор Александрович				
3.	Барно Павел Владимирович				
4.	Микалюк Павел Викторович				
5.	Микалюк Людмила Викторовна				
6.	Онищенко Анастасия Владимировна				
8.	Земляной Ярослав Максимович				

Начальнику Пограничного управления
ФСБ России по КЧР _____

Запорожский областной центр туризма
и краеведения учащейся молодёжи

ХОДАТАЙСТВО

Прошу выдать коллективный пропуск для прохода в пограничную зону пос.Архыз (София, Псыш, Белая) куда организовано проходит группа туристов Приморского отдела КЗ «ЗОЦКУМ» ЗОР, Украина.

Сроком пребывания до 25 августа 2012 года

Цель прохода в пограничную зону – спортивный туризм

Дата въезда в пограничную зону 13 августа 2012 года.

Сведения о старшем группы:

Микалюк Светлана Николаевна,

Место работы – Запорожский областной центр туризма и краеведения учащейся молодёжи, руководитель кружков.

Место жительства – Украина, г.Приморск, Запорожской области,

Номер домашнего телефона – 8 06137 00000

Документ удостоверяющий личность - Паспорт

Приморским РО УМВД Украины в Запорожской области

Просьба выдать коллективный пропуск на группу в составе 14 человек. Список группы и маршрут движения группы прилагаются.

Директор ЗОЦКУМ

Т.Г.Митрофанова

Маршрут следования группы
г.Приморск, Запорожской обл., Украина

	дата	Участок маршрута	Место стоянки	
1.	14.08.2012	Пос.Архыз – Ледовая ферма	Ледовая ферма	16 км
2.	15.08.2012	Ледовая ферма – пер.Софийское Седло(н/к) – Софийские вдп. – р.Ак-Айры	На сливе р.София и р.Ак-Айры	6 км
3.	16.08.2012	Р.Ак-Айры – пер.Иркиз(1А) – пер.Караджаш(1А) – Кратерное озеро	Кратерное озеро	11 км.
4.	17.08.2012	Кратерное озеро – р.Белая	Р.Белая	12 км.
5.	18.08.2012	днёвка	Р.Белая	
6.	19.08.2012	Р.Белая – пер.Айюлю(1А) – оз.Семицветное	Оз.Семицветное	14 км
7.	20.08.2012	Оз.Семицветное – р.Речепста	Р.Речепста	15 км.
8.	21.08.2012	р.Речепста – пер.Речепста(1А) – оз.Глубокое	Оз.Глубокое	10 км.
9.	22.08.2012	Оз.Глубокое – оз.Кафяр – пер.Кафяр(н/к) – р.Кафяр- Агур	Р.Кафяр-Агур	8,5 км
10.	23.08.2012	р.Кафяр-Агур – пер.Агур(1А) – пер.Федосеева(1А) – Лунная поляна	Лунная поляна	10 км.
11.	24.08.2012	Лунная поляна – пос.Архыз		8 км.

Всего

110,5 км.

7.7 Популяризація туризму та здорового образу життя у ЗМІ

КАВКАЗ, ЖДИ НАС!

Мы прошли Крым, мы прошли Карпаты, а этим летом мы решили пойти на Кавказ.

12 августа группа туристов из Приморска, в количестве 10 человек во главе с руководителем Светланой Николаевной Микалюк

отправилась в двухнедельный горный поход по Кавказу I категории сложности. Дорогу до Карачаево-Черкесской республики мы преодолели с помощью автобус-

ного транспорта. Бердянск, Мариуполь, Ростов-на-Дону... Мы удачно проехали российскую таможену, и нам ничего не сказали на счет сала, которое мы везли с собой. Какой может быть поход без сала? Мы ехали ночью, и почти

мог увидеть только на картинке. Хотя, я уверен, что фотография либо картина наилучшего художника в мире не сравнится с тем, что я увидел. И правда, ведь вживую всегда интересней рассматривать пейзажи, чем на фото или видео, так как мы сами решаем, на что посмотреть в первую очередь, возможно, хотелось бы увидеть «обратную сторону медали», ведь не может быть все идеально, но мы не будем об этом. Возможно, это были не самые красивые кавказские горы, но зато это были те самые горы, которые я впервые увидел на Кавказе. И, наконец, Архыз – посёлок в бассейне реки Большой Зеленчук на Северном Кавказе (Россия). Первый день прошел вполне спокойно, хоть и шел дождь. Дождь сопровождал нас большую часть похода. Когда идешь весь мокрый, с тяжелым рюкзаком, тогда уже нет никакого желания идти дальше, ни на что смотреть, а хочется всего-навсего в теплый, уютный домик в лесу или просто вернуться хотя бы на один день домой и погреться на

солнышке. Но, как только дождь закончился, поднялось настроение, и уже понимал, что не так уж все плохо, что в спальнике тоже очень тепло. А в последние три дня погода была чудесная – грело солнце. Почти все успели загореть, и никому уже особо не хотелось домой. Какая бы ни была погода, но идти нужно, так как мы не жаловаться приехали, а любоваться красотой, что создала для нас природа. Эти незабываемые пейзажи, на которые можно не только посмотреть, а еще и потрогать. Мы ходили на Софийские водопады, которые оставили нам незабываемые ощущения.

нимались на перевалы. Проходили зону альпийских лугов, где девочки не могли просто любоваться природой, они собирали красивые букеты из разных цветов. В зоне вечной мерзлоты нам пришлось идти по огромным камням и снегу. Здорово покататься на снегу летом. Лес нас встречал обилием грибов и ягод: малина, земляника, черника. В общей сложности мы прошли 110 километров по горам, по лесам, поднялись на 8

перевалов, увидели великолепнейшие озера и реки. Я закончил школу и теперь уезжаю учиться в другой город, и мне, конечно, очень жаль расставаться со своими друзьями из турклуба. Но я надеюсь, что мы все же, еще сможем встретиться и отправиться за новыми ощущениями – ведь еще столько неизведанного!

Земляной Ярослав

ЮГ-ИНФОРМ № 37 (667)
КАВКАЗ, ЖДИ НАС!
СТР. 9

7.8Список літератури:

1. Вимоги до складання звіту, додаток №1 до постанови Виконкому Федерації Спортивного туризму України.
2. Карти Генерального штабу
3. Вікіпедія <http://ru.wikipedia.org/wiki>
4. <http://prielbrusie.narod.ru/library/prielbrusie/index4.html>
5. Карта – схема «Архиз»